

Evald Flisar

NORA NORA

(Grumova nagrada za najboljše dramsko besedilo 2004)

Osebe

Nora 1
Nora 2
Helmer 1
Helmer 2

*Dogaja se v meščansko opremljeni dnevni sobi,
v kateri dva para živita vzporedno,
ne da bi vedela drug za drugega.*

PRVO DEJANJE

Prvi prizor

Kavč, naslanjač, čajna mizica, v kotu miza s telefonom, računalnikom in monitorjem. Slike, sobne rastline, knjižne police. Udobno, intelektualno, okusno, ne razkošno. Na desni glavni vhod, zadaj vrata v kuhinjo, na levi vrata v spalnico.

Nora 1 sedi na kavču v modri kopalni halji. Pije čaj. Podoba zdravja. Helmer 1, mlad in privlačen, sedi v naslanjaču. Na tleh ob njem velika akviziterska aktovka. Helmer 2 sedi v kotu za računalnikom in deska po internetu. Nora 1 lista po zajetnem slovarju.

NORA 1: Slovar novih besed. (*Zapre ga in položi na mizico.*) Ne vem, kaj bi z njim.

HELMER 1: Bliža se konec leta. Časopisi bojo polni nagradnih križank.

NORA 1: Ne potrebujem nagrad. Ste jih veliko prodali?

HELMER 1: Danes bolj malo.

NORA 1: Ubožček.

HELMER 1: Saj ne, da vas silim. Ampak poleg slovarja tujk je to nekaj, kar bi morala imeti vsaka družina.

NORA 1: Nisem družina. Vi ste?

HELMER 1: Ne.

NORA 1: Sploh pa zame ni novih besed. Vse so stare. (*Seže po skodelici, srkne čaj.*) In utrujene.

HELMER 1: Ampak knjiga vsebuje razlage več kot dva tisoč gesel, ki jih ni v nobenem drugem slovarju.

NORA 1: Na primer?

HELMER 1: Na primer ... (*pobrska po slovarju*) ... ste kdaj slišali za karoši?

NORA 1: Bi morala?

HELMER 1: Karoši je japonska beseda, pomeni pa smrt zaradi izčrpanosti, ki jo povzroči deloholizem.

NORA 1: Pri meni je večja nevarnost, da umrem od brezdelja.

HELMER 1: Ali, na primer, karaoke ...

NORA 1: Dajte no, kdo pa ni slišal za karaoke?

HELMER 1: Vsi smo, skoraj nihče pa ne ve, kaj pomeni v dobrednem prevodu. Prazen orkester.

NORA 1: Zanimivo. Lahko bi rekli, recimo: v mojem življenju že dolgo igra prazen orkester. Nikogar ni, ki bi zame pel.

HELMER 1: Vi ne pojeate?

NORA 1: Brez posluha sem.

HELMER 1: Morate najti nekoga, ki ga ima.

NORA 1: Imate koga v mislih?

HELMER 1: Ali pa, recimo, beseda kaizen. "Sprememba na bolje, nenehno izboljševanje." Čeprav se nanaša na produktivnost pri delu, je kaizen lahko življenjska filozofija.

NORA 1: Pa je, za vas?

HELMER 1: Trudim se. Kaj pa vi?

NORA 1: Utrudila sem se trudenja. Zdaj stagniram. Sedim v predsobi in čakam, da me pokličejo noter.

HELMER 1: In kaj piše na vratih? "Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate?"

NORA 1: Preizkušate meje moje nevednosti?

HELMER 1: Nikakor ne. Takoj sem videl, da ste načitani.

NORA 1: Po čem ste videli?

HELMER 1: Moški ve, s kakšno žensko ima opravka.

NORA 1: Moška intuicija?

HELMER 1: Tako nekako.

NORA 1: Je to iz slovarja novih besed?

HELMER 1: Touché.

NORA 1: Tudi to je v slovarju?

HELMER 1: To pa ne. Touché je stara beseda. Priznanje, da vas je nasprotnik zadel s sabljo.

NORA 1: Nisem vedela, da sabljava.

HELMER 1: Ali da je pripomba zadela tarčo.

NORA 1: Hvala za informacijo. Ste učitelj?

HELMER 1: *(se zasmeje)* Daleč od tega. Kaj pa vi?

NORA 1: Prva sem vprašala. Ne recite, da ste poklicni akviziter.

HELMER 1: Zakaj ne?

NORA 1: Ker vem, da niste.

HELMER 1: Po čem sklepate?

NORA 1: Ženska intuicija, če sva že pri tem.

HELMER 1: Prav imate. Knjige prodajam samo honorarno. V resnici sem ... poplavljalec.

NORA 1: *(ga gleda)* Popravljalec česa?

HELMER 1: Poplavljalec.

NORA 1: To pa je nova beseda.

HELMER 1: Tako nova, da je sploh ni v slovarju.

NORA 1: In kaj poplavljate?

HELMER 1: Zemljo. Polja. Puščave. Kadar ni dežja, jih poplavim in oživim.

NORA 1: Viteško delo.

HELMER 1: In poetično. Ustvarjam ribnike, polne oblakov. Zrcala, v katerih se ogledujejo zvezde. In mesec. Pozno ponoči, ko svet muči mora.

NORA 1: Donosen poklic?

HELMER 1: Bolj stvar ljubezni do narave. Preživljam se s prodajo slovarjev.

NORA 1: Če tako nadaljujete, ga bom nazadnje kupila.

HELMER 1: Naredili bi uslugo sebi in meni.

NORA 1: In kaj še poplavljate? Izsušene duše?

HELMER 1: Tudi to se je že zgodilo.

NORA 1: Je čakalna vrsta?

HELMER 1: Ni sile. In tudi če bi bila, nekaterim uspe skočiti z repa na čelo z enim samim pogledom, z eno kretnjo, z eno besedo.

NORA 1: Imajo srečo?

HELMER 1: Naravni dar.

NORA 1: Boste koprivni čaj? (*Helmer 1 se zasmije.*) Je to pravi smeh ali živčna navada?

HELMER 1: Smejem se, ker ste pravkar skočili na čelo vrste.

NORA 1: S koprivnim čajem?

HELMER 1: Z načinom, kako ste mi ga ponudili.

NORA 1: In zdaj me boste poplavili?

HELMER 1: To ni stvar odločitve. Poplavljalec mora počakati na glas iz notranjosti, ki ukaže: poplavi.

NORA 1: Skratka, nič ne bo.

HELMER 1: V resnici je poplavljalec samo izvrševalec vzgibov narave, ki se skuša uravnovesiti.

NORA 1: Plemenit poklic.

HELMER 1: Odgovoren.

NORA 1: Pa vas je dosti, ki ga opravljate?

HELMER 1: Mora nas biti kar nekaj. Vendar ne vemo drug za drugega. To je dobro, in v skladu z modrostjo narave. Če bi se združili v ceh, bi lahko začeli zahtevati svoje pravice, kar bi naravi škodilo.

NORA 1: Zahtevati svoje pravice škodi naravi?

HELMER 1: Lahko ji. Poklic zelo hitro postane zarota proti tistim, ki naj bi jim služil.

NORA 1: Pa ne poplavljanje.

HELMER 1: Res imamo poplavljalci določene prednosti. Glavna je ta, da za svoje delo nismo plačani.

NORA 1: To je prednost?

HELMER 1: Seveda, saj bi drugače poplavljali vsepovprek. Zaljubljeni v svoj dohodek bi nazadnje sprožili vesoljni potop.

NORA 1: Na to pa nisem pomislila.

HELMER 1: Poleg tega lahko že jutri dobim ukaz, da poplavim nekatere države, ali določene vojske, ki so napadle nekatere države, ali palače pomembnih in vplivnih ljudi, ki načrtujejo hudobije.

NORA 1: V moji sobi sedi rešitelj sveta.

HELMER 1: Kaj pa vi?

NORA 1: Jaz?

HELMER 1: S čim se ukvarjate?

NORA 1: Največ z vidiki svojega značaja, ki mi grejo na živce.

HELMER 1: To počenjamo vsi. Mislil sem poklic. Ker vsak od nas je na svetu za nekaj.

NORA 1: (*iztegne desno roko*) So vam vseč moji nohti?

HELMER 1: Rdeči. Lakirani.

NORA 1: Niso vam vseč.

HELMER 1: Všeč so mi vaši prsti.

NORA 1: (*iztegne obe roki in si ogleda prste*) A res? Nekdo mi je rekel, da ga spominjajo na kremplje zveri, ki komaj čaka, da jih zasadi v plen.

HELMER 1: Mogoče je upal, da jih boste zasadili vanj.

NORA 1: Saj sem. Pa se ni splačalo ne njemu ne meni. Zato jih zadnje čase ne zasajam. Samo lakiram jih. S tem se ukvarjam.

HELMER 1: Z lakiranjem svojih nohtov?

NORA 1: Ne samo svojih. Tudi druge ženske hočejo imeti lepe kremplje. Tu in tam se le pojavi priložnost, da jih kam zasadijo.

HELMER 1: Potem ste ...

NORA 1: Manikuristka. Tudi to je stara beseda. Pokažite mi prste. (*Helmer 1 iztegne roke; Nora 1 se skloni čez mizico in pogleda.*) Skrbite zanje. To mi je vseč. Če kdaj želite popoln tretma, se oglasite v mojem šopu v trgovskem centru.

HELMER 1: In kaj vsebuje popoln tretma?

NORA 1: Lahko se zmeniva. Tisto, kar je ekstra, je ponavadi zastonj.

HELMER 1: (*se odkašlja*) Za vse, ali samo za izbrance?

NORA 1: V povprečju za enega na leto, če ste že radovedni.

HELMER 1: So področja, na katerih je skromnost lepa čednost.

NORA 1: Čeprav za moškega najbrž ne. Boste prišli?

HELMER 1: Utegne se zgoditi, da bom.

NORA 1: Lepo. Tudi moj poklic je plemenit. Če že mora biti svet v moških rokah, naj bo vsaj v negovanih.

HELMER 1: Ste prepričani, da je v moških rokah?

NORA 1: V vaših gotovo je, če ga lahko poplavite.

HELMER 1: In vi? Boste kupili slovar?

NORA 1: Verjetno bi morala reči, da bom, a ne? Glede na to, da vsebuje toliko besed na k. Je še kakšna zanimiva na k? (*Ga izzivalno gleda.*)

HELMER 1: (*brska po slovarju*) K ... k ... aha ... kineziologija.

NORA 1: Veda o Kitajcih?

HELMER 1: Ne, nobene zveze s Kinezi. Izvira iz kinetike, ki je proučevanje teles v gibanju.

NORA 1: Teles v gibanju?!

HELMER 1: Kineziologija je zdravilna tehnika, ki uporablja dotik in masažo za korigiranje energetskega neravnotežja v telesu.

NORA 1: To bi mi koristilo. Lahko demonstrirate?

HELMER 1: Nisem opravil tečaja. Lahko pa poskusim.

NORA 1: Jaz sem praktična. Knjigo kupim, če bom od nje imela koristi.

HELMER 1: (*se ozre po knjižnih policah*) Ne vidim veliko praktičnih knjig.

NORA 1: Vse so. Romani in poezija so praktične knjige za dušo. Mini poplavljanje, bi lahko rekla. Čeprav ženska zmeraj čaka, da ji bo na vrata potrkal pravi poplavljalec. A ni tako?

HELMER 1: Verjetno res.

NORA 1: In če obvlada še kineziološko masažo, toliko bolje.

HELMER 1: Kot sem rekel, lahko poskusim.

NORA 1: Pa ne od tam. Ali je to masaža na daljavo?

HELMER 1: (*vstane in se ji počasi približa*) Striktno gledano tega ne bi smel početi ...

NORA 1: So trenutki, ko striktno gledanje ni v skladu z utripom življenja.

HELMER 1: Se vam zdi to eden takih trenutkov?

NORA 1: Ne vem. Poskusiva. (*Helmer 1 se pomakne za kavč.*) Od zadaj?

HELMER 1: Nimate radi od zadaj?

NORA 1: Tudi. Čeprav mi je na začetku ljubše frontalno, iz oči v oči.

HELMER 1: (*ji položi roke na ramena*) Včasih je dobro zamenjati vrstni red. (*Jo začne masirati.*)

NORA 1: Zakaj? Ker ima moški od zadaj večji občutek, da stvari kontrolira?

HELMER 1: Moški noče imeti kontrole. K temu ga zmeraj prisili ženska.

NORA 1: Uuuuuhhh ... Morda ni ravno kineziologija, je pa prijetno.

HELMER 1: Posvaril sem vas, da nimam tečaja.

NORA 1: Imate pa naravni talent ... Oooohhhh ... Blaženost ... Pa še tule ...

(*Prime ga za roke in mu jih potegne pod haljo, na dojke.*)

Tukaj zelo pogrešam kinetično ravnotežje.

HELMER 1: (*ji gnete dojke; pravzaprav si jih bolj gnete ona z njegovimi rokami*) Mogoče pa res imam naravni talent.

NORA 1: Seveda ga imate. Samo nekdo ga mora spodbujati. Kaj je bolj prijetno, to ali poplavljanje?

HELMER 1: Približno enako.

NORA 1: To je pravzaprav neke vrste poplavljanje, a ne?

HELMER 1: Zelo blizu.

NORA 1: Da ne bi slučajno poplavila dnevne sobe, predlagam, da se umakneva v primernejši ambient moje spalnice.

HELMER 1: *(odmakne roke)* Prav. *(Nora 1 vstane, ga prime za roko in ga potegne proti vratom na levi.)* Samo trenutek. *(Obstaneta.)* Sploh ne vem, kako vam je ime.

NORA 1: Je to nujno?

HELMER 1: Poplavljalci smo neozdravljivi romantiki.

NORA 1: Ime mi je Nora. *(Helmer 1 se zasmeje.)* Kaj sem pa rekla?

HELMER 1: Rekli ste, da vam je ime Nora.

NORA 1: In?

HELMER 1: Zabavno je to, da sem jaz Torvald.

NORA 1: Ah, to ste si gladko izmislili.

HELMER 1: Lahko vam pokažem osebno izkaznico.

NORA 1: Najprej poplava, potem dokumenti.

(Ga potegne skozi vrata.)

Drugi prizor

Vstopi Nora 2, ki se je očitno vrnila iz službe. Odloži torbico v naslanjač. Helmer 2 skuša hitro preklopiti z interneta na delovno Word datoteko. Uspe mu v zadnjem trenutku.

NORA 2: Priden?

HELMER 2: Kot ponavadi.

NORA 2: Koliko znakov?

HELMER 2: Več kot polo.

NORA 2: Ne! Več kot polo nemogočega prevoda iz nemogočega jezika? Ti si genij.

HELMER 2: Prej garač.

NORA 2: (*dvigne telefonsko slušalko in jo približa ušesu*) Bo že držalo. Drugače ne bi pozabil izklopiti interneta. (*Mu prisloni telefon ob uho, položi slušalko nazaj na vilice.*)

HELMER 2: (*tipka*) Moral sem preveriti neke pojme.

NORA 2: Ves dan sem te klicala. Ves dan si deskal.

HELMER 2: Pozabil sem izklopiti.

NORA 2: In kaj imaš danes? Raka na jetrih? Fibroblastom? Pljučno embolijo?

HELMER 2: Bom jaz plačal naslednji račun za telefon.

NORA 2: Ne, ker sem jaz na vrsti.

HELMER 2: Vseeno.

NORA 2: Greva na morje?

HELMER 2: (*zmeden*) Misliš, poleti?

NORA 2: Zdaj.

HELMER 2: (*pogleda na uro*) Ni malo pozno?

NORA 2: Jutri. Vzamem dopust.

HELMER 2: Ne počutim se najbolje.

NORA 2: Nikoli se ne počutiš najbolje. Pojdi takšen, kot se počutiš. Pojdi po štirih, če je treba. Samo pojdi enkrat. Pet let nisva bila nikjer.

HELMER 2: Lahko greš sama, ne oviram te.

NORA 2: Nočem sama. Hočem s tabo. Poročena sva. A ni normalno, da greva skupaj?

HELMER 2: Normalno je tudi, da sva skupaj doma.

NORA 2: Zmeraj tisto, kar praviš ti. Zakaj ne kdaj, kar želim jaz?

HELMER 2: Vsak po svojih močeh.

NORA 2: O Bog! Meni zmanjkuje moči. Če sem odkrita, sem tik na tem, da omagam.

HELMER 2: Grožnja?

NORA 2: Ne, klic na pomoč! Skušaj me razumeti, Torvald.

HELMER 2: Saj te razumem.

NORA 2: Nikoli me nisi.

HELMER 2: Bolj kot si misliš.

NORA 2: Odkar se pozna, je bilo pet trenutkov, ko nisi verjel, da umiraš za neozdravljivo boleznijo.

HELMER 2: Pretiravaš.

NORA 2: Imel si dvajset kompletnih pregledov. Vsakič so ti našli samo nekoliko zvišan holesterol. Še gripo si imel v tem času le dvakrat. Jaz jo dobim pa dvakrat na leto.

HELMER 2: Premalo skrbiš za zdravje.

NORA 2: Kako naj skrbim za zdravje ob možu, ki pri sebi odkrije vsak dan pet novih simptomov?

HELMER 2: Preventiva je boljša od kurative.

NORA 2: Imel si deset različnih vrst raka. Imel si pet tropskih bolezni, čeprav si v tropih bil le s prstom na zemljevidu. Imel si pljučnico, Parkinsona, Alzheimerja, mišično distrofijo, multiplo sklerozo. Še malo, pa bojo morali zate izumiti novo bolezen.

HELMER 2: Saj sva že govorila o tem.

NORA 2: O čem?

HELMER 2: Da sme vsak od naju imeti svoje veselje.

NORA 2: To ti je v veselje?

HELMER 2: Očitno.

NORA 2: Vztrajno iskanje dokazov, da si bolan? Dnevno merjenje utripa, pritiska, analize maščob v hrani, preden si jo upaš položiti v usta?

HELMER 2: Se jaz kdaj razburjam zaradi tega, kar počenjaš ti?

NORA 2: Kaj pa počenjam?

HELMER 2: (*šteje na prste*) Meditacija, astrologija, bioenergija, zeliščna masaža, intenzivi prebujenja – in še sto drugih nategov za lahkoverne.

NORA 2: Jaz iščem dokaze za to, da sem zdrava. Ti iščeš dokaze za to, da si bolan. Jaz sem pozitivna.

HELMER 2: Ne zveniš ravno pozitivno.

NORA 2: Če ne, potem po tvoji zaslugi.

HELMER 2: Ti si prišla domov in se začela razburjati. Jaz sem miren.

NORA 2: (*se pogrezne v naslanjač, izčrpana*) Počasi me spravljaš ob pamet.

HELMER 2: Sama se spravljaš ob pamet.

NORA 2: Hvala, dragi. Prav čudim se, da še nisi dobil nagrade.

HELMER 2: A zdaj pa cinizem?

NORA 2: Resno mislim. Vse, kar rečem, tako imenitno prevedeš v svoj jezik in obrneš proti meni, da belo postane črno, Bog postane Lucifer -

HELMER 2: Lepo te prosim. Kdo pa še uporablja take besede?

NORA 2: Saj res. (*Zavzdihne.*) Pozabljam, da je bil Bog zreduciran na ikono new agea. Lucifer pa ... kaj je že to? Kolega v službi je rekel, da Nizozemci pravijo vžigalicam *lucifers*.

HELMER 2: (*jo pogleda*) S kolegom v službi se pogovarjaš o Luciferju?

NORA 2: (*z nasmehom, nenadoma polna energije*) Si ljubosumen?

HELMER 2: *(se zastrmi nazaj v ekran)* Ja. Zelo.

NORA 2: Nisi. Vem, da nisi. Ampak če bi se res potrudila, bi mi uspelo. Ali je tudi za to že prepozno? *(Ga pogleda.)*

HELMER 2: Poskusi.

NORA 2: Mogoče bom. Mogoče je to edini način, da oživim kadaver, s katerim delim stanovanje.

HELMER 2: Boš še dolgo razgrajala? Rad bi končal odstavek.

NORA 2: Ti kar daj. *(Se pogrezne nazaj v naslanjač.)* Jaz bom pa ... kaj? Jaz bom pa kaj?

HELMER 2: Lahko bi kaj skuhala.

NORA 2: Res je. Lahko bi skuhala čaj. Pa ne morem. Ga lahko ti? ... *Torvald!*

HELMER 2: Kaj se pa dereš?

NORA 2: Mi lahko skuhaš čaj?

HELMER 2: Nora, rad bi končal ...

NORA 2: Utrujena sem. Pravkar sem se vrnila iz službe. Pričakujem preveč?

HELMER 2: Ohhrrr, prav ... *(Se dvigne.)* Katerega?

NORA 2: Kar koli, samo da bo čaj.

(Helmer 2 odide v kuhinjo. Nora 2 plane k računalniku, zapre datoteko, preklopi na Internet Explorer, preveri imena datotek, ki jih je čez dan odprl Helmer 2. Ponovno odpre njegovo datoteko in se vrne v naslanjač. Sedi pokonci in strmi predse, kot da jo je oplazila strela. Helmer 2 prinese čaj. Položi ga na mizico.)

HELMER 2: Dva natrena. *(Gre nazaj k računalniku, sede. Se ozre k Nori.)* Kaj ti pa je?

NORA 2: *(se zdrami)* Hvala, dragi. *(Srčne čaj.)* Tako sem srečna. Pridem domov in moj dragi mi skuha čaj. Koliko žensk se lahko pohvali s tako pozornostjo?

HELMER 2: Ohhrrr ... *(Si s prsti zatisne ušesa.)*

NORA 2: (*seže po knjigi na mizici*) Slovar novih besed. Kje si pa to dobil? Saj nikamor ne greš.

HELMER 2: Od akviziterja.

NORA 2: Od kdaj pa odpiraš akviziterjem?

HELMER 2: Prijazen je bil.

NORA 2: To še ni razlog.

HELMER 2: Rekel je, da končuje študij medicine in prodaja slovarje, ker nima štipendije.

NORA 2: In se ti je zasmilil.

HELMER 2: Hotel sem mu pomagati. Ne bi smel?

NORA 2: Zakaj se kar naprej počutiš napadenega?

HELMER 2: Vprašaj se.

NORA 2: Se bom raje naučila nekaj novih besed. (*Odpre slovar.*) Nikoli ne veš. Nove besede, novi pogledi. Pravzaprav ne ... veš kaj? Si slišal za asociativno prognozo?

HELMER 2: Česa?

NORA 2: Prihodnosti. In sedanjosti. Podobno kot kitajska Knjiga premen. Samo drugače. Z intuitivnim gibom. Zaprem oči. (*Zapre oči.*) Odprem knjigo na slepo. (*Odpre knjigo.*) Položim prst na besedo. (*Položi prst na stran, odpre oči, pogleda.*) In kaj je našel moj prst? Karoši. Ti, ki vse veš, si gotovo slišal za to besedo.

HELMER 2: Nisem. Zadovoljna?

NORA 2: Karoši. Smrt zaradi izčrpanosti, ki jo povzroči pretirano delo. Zadetek v polno. Stvar deluje.

HELMER 2: Nisem vedel, da pretirano delaš.

NORA 2: Torvald, kdaj sva nazadnje imela dopust?

HELMER 2: Ponavljaš se.

NORA 2: Ponavljala se bom, dokler ne dobim odgovora, ki ne bo nesramna žalitev. Oprosti, Torvald. V računalnik buljiš štirinajst ur na dan. Od tega dve uri prevajaš, v glavnem za drobiž, deset ur pa si drkaš možgane z internetnimi diagnozami svojega zdravja. Preostanek časa spiš ali zijaš v strop.

HELMER 2: Kdaj pa kdaj naredim tudi kaj drugega.

NORA 2: Kvečjemu za mojim hrbtom. Ker mene nisi presenetil najmanj pet let.

HELMER 2: Morda te bom kmalu.

NORA 2: Misliš, v naslednjih petih letih.

HELMER 2: In ko te bom, boš zelo presenečena.

NORA 2: Če bi morala živeti od tvojih obljub, bi že zdavnaj umrla.

(Lista po slovarju. Helmer 2 se ji približa od zadaj. Iz žepa halje potegne manjši kuhinjski nož. Pograbi Noro 2 za lase in ji nastavi nož na grlo.)

HELMER 2: Mogoče pa boš, in to zdaj.

NORA 2: *(zagrci)* Torvald ...

HELMER 2: Kdaj boš nehala sedeti na meni kot coprnica?

NORA 2: Prosim, Torvald ...

HELMER 2: Zakaj ne moreva biti normalen par?

NORA 2: Ti povej.

HELMER 2: Oskubla si me kot piščanca in mi odstrigla greben. Zakaj sem ti to dovolil?

NORA 2: Nisem, Torvald ...

HELMER 2: Poglej me ... Na kaj te spominjam? Na moškega ali po-teptanega črva?

NORA 2: Hočem ti samo dobro ...

HELMER 2: Nočem, da mi hočeš dobro. Hočem, da me pustiš pri miru.

NORA 2: Mož in žena sva ...

HELMER 2: Zato. Žena pusti možu dihati.

NORA 2: Jaz ne morem dihati ...

HELMER 2: *(ji pritisne nož ob grlo)* In kako se počutiš? Prijetno? Tako se večino časa počutim jaz.

NORA 2: Torvald, ne ...

HELMER 2: Zakaj ne?

NORA 2: Iz ljubezni ... Iz ljubezni do mene ... In moje do tebe.

HELMER 2: Ljubezni? Kje si pa našla ta fosil?

NORA 2: Ne bom več ... Obljubim.

HELMER 2: Bom imel odslej mir?

NORA 2: Prisežem.

HELMER 2: *(odmakne nož in odsune njeno glavo)* Ne razumi me napak. Vsakdo ima pravico do dihanja.

NORA 2: *(si masira grlo)* Dihaj, Torvald. Dihaj, kolikor te je volja.

HELMER 2: Zelo radodarno od tebe.

(Sede nazaj za računalnik, nož položi na mizo)

NORA 2: Samo nekaj mi še povej.

HELMER 2: A že spet?

NORA 2: Odgovori mi na eno samo vprašanje.

HELMER 2: *(zavzdihne)* Eno samo.

NORA 2: Zakaj si na internetu iskal podatke o simptomih shizofrenije?

(Helmer 2 molči.)

Mi nočeš povedati?

(Helmer 2 plane na Noro 2 in jo začne divje pretepati. Luči ugasnejo.)

(Nora 2 še nekaj časa vrešči v temi.)

Tretji prizor

Leto ali dve pozneje. Vse je še isto. Nora 1 sedi na kavču, oblečena v trenirko. Živčno kadi in prelistava revijo. Pije viski. Helmer 2, v domači halji, sedi za računalnikom in deska po internetu. Vstopi Helmer 1, ki se očitno vrača iz službe. Nora 1 ga pogleda in se zatopi nazaj v revijo.

HELMER 1: Je kaj narobe z mojo golobičko? Ponavadi zagradi, ko se njen golob vrne domov.

NORA 1: Konec gruljenja.

HELMER 1: Zakaj?

NORA 1: Mogoče zato, ker golob pozablja, da se golobička rima ... s čim že?

HELMER 1: *(negotovo)* Za mano je pet obdukcijskih. Med njimi umorjena ženska. Grem nekaj pojest. *(Se odpravi proti kuhinji.)*

NORA 1: A taka je tvoja intenca? Ki se rima ... s čim že?

HELMER 1: *(se obrne in jo pogleda)* Ne bi počakala na boljši trenutek?

NORA 1: Kaj pa drugega delam? Mrtvaki čakajo na tvoj nož, jaz, prismuk, pa čakam na ... kaj že?

HELMER 1: Ne vem, kako naj se odzovem na to.

NORA 1: Pretvarjaj se, da ne veš, na kaj namigujem. Kot ponavadi. Ali da sem navadna usranka, ki se rima z ... čim že?

HELMER 1: Banka. Rima se z banka. Kjer smo, mimogrede, znova v nedovoljenem minusu, ker ti je med izletom v Pariz, tako kot pred časom v Londonu, pobegnili z verige kreditna kartica.

NORA 1: A ni lepo, da se vsaj kartica naužije svobode?

HELMER 1: Si priklenjena?

NORA 1: Kot psica. Ki ne sme z dvorišča, da je ne bi naskočil kak tuj pes, tačas ko domači naskakuje druge!

HELMER 1: Veš kaj ... za take očitke potrebuješ dokaze.

NORA 1: Ti dokaži.

HELMER 1: Nimam česa.

NORA 1: Dokaži, da se motim!

HELMER 1: Krivdo mora dokazati tisti, ki obtožuje.

NORA 1: Kaj pa sporočilo na tvojem hotmailu?

HELMER 1: Mojo pošto bereš?

NORA 1: Čisto slučajno sem jo odprla. A skrivaš stvari pred mano?

HELMER 1: Ničesar ne skrivam. Gre za higieno medosebnih odnosov.

NORA 1: No, tvoj odnos s sestro Veroniko ne more biti povsem higieničen.

HELMER 1: Veroniko?

NORA 1: Preberi si mail.

HELMER 1: *(se odpravi proti računalniku)* Bom. *(Si premisli.)* Ampak ne na prazen želodec. *(Odide v kuhinjo.)*

NORA 1: *(za njim)* Ne! Lahko ti poškoduje sluznico! Predvsem pa rabiš čas, da skonstruiráš izgovor, a ne?

(Ugasne cigareto v pepelniku, si prižge novo. Helmer 1 se vrne iz kuhinje s koščkom kruha.)

HELMER 1: Ta kruh je star najmanj pet dni.

NORA 1: Do trgovine je pet minut. Minuta na dan.

(Puhne cigaretni dim proti njemu.)

Predaleč zate?

(Helmer 1 gre nazaj v kuhinjo.)

NORA 1: *(se poafna)* "Ta kruh je star najmanj pet dni."

(Naredi požirek viskija. Helmer 1 se vrne iz kuhinje s kosom kruha in salame. Žveči.)

Ta salama je stara najmanj dva tedna. Pazi, da se še sam ne znajdeš na obdukcijski mizi.

HELMER 1: Se boš prej ti, če tako nadaljuješ. Zakaj si nehala piti koprivni čaj?

NORA 1: Zakaj si nehal biti, kar si mi zagotavljal, da si?

HELMER 1: Te spomnim, kako cigarete in alkohol vplivajo na žensko telo?

NORA 1: Ne morem verjeti! Nenadoma si opazil, da imam žensko telo?

HELMER 1: Pri ženskah že tretjina tistega, kar popijejo moški -

NORA 1: Ja! Kar popijem in pokadim, je samo tretjina tistega, kar bi popil in pokadil ti, če bi pil in kadil. Svetnik patološki. Za koga bi pa rad večno živel? Za Veroniko?

HELMER 1: *(poje do konca in sede na rob naslanjača)* Bi se lahko pogovorila kot ... človeka?

NORA 1: Za to bi potrebovala predolgo obnovitveno vajo.

HELMER 1: Samo dobro voljo.

NORA 1: *(naredi požirek viskija in zapoje)* Dobra volja je najbolja ... Veš, kdaj sem nehala biti človek? Ko sem ugotovila, da je vse zaman, zaman, zaman. In da hkrati nobena stvar ni zastoj. Bog, kako jaz plačujem!

HELMER 1: Po poklicu sem zdravnik. Patolog.

NORA 1: Jaz pa manikuristka.

HELMER 1: To si bila.

NORA 1: Tako je. Moj posel je propadel, tvoj pa cveti. Nohti so se odšli negovat drugam, trupla pa še zmeraj prihajajo k tebi. Ne bo ti zmanjkalo strank. Čestitam. (*Dvigne kozarec in naredi požirek.*)

HELMER 1: Poklic patologa nosi s sabo deformacijo, ki je hujša od vseh, celo od deformacije poklicnega ubijalca.

NORA 1: Zakaj pa nisi ostal poplavljalec?

HELMER 1: (*dvigne roke predse in se zastrmi v prste*) Ne upam se dotakniti ničesar živega. Potem ko prebijem dan v secirnici, se mi zdi, da bi s smrtjo lahko okužil vse, kar še diha, kar je toplo. A veš, da že pol leta nikomur nisem segel v roko?

NORA 1: A veš, da mi že leto nisi segel med noge?

HELMER 1: Ne pretiravaj.

NORA 1: Kar si tako rad počel? Si me poplaval zato, da bi potem hladnokrvno opazoval, kako postajam vse bolj izsušena?

HELMER 1: Ne razumeš me ...

NORA 1: Poglej mojo kožo. (*Iztegne roko.*) Luske padajo z nje. Kot da imam po vsem telesu prhljaj.

HELMER 1: (*skloni glavo*) Ne vem, kaj se dogaja z mano. Ne vem, kaj se dogaja s svetom. Ne vem, kaj se dogaja z nama.

NORA 1: Ti si mi ves čas govoril, da veš. Tebi sem ves čas zaupala.

HELMER 1: To ni bilo prav.

NORA 1: Zdaj mi poveš, da ni bilo prav? Potem, ko si dolgo užival v mojem zaupanju? Ga spodbujal?

HELMER 1: Morda sem ga res. Morda sem celo užival v njem. Vsaj na trenutke. Ampak hodila sva skozi temo. Hodil sem spredaj in te držal za roko. Sledila si mi. Potreboval sem tvoje zaupanje. Ti pa tudi.

NORA 1: Hodila sva skozi temo – da bi prišla kam? Mislila sem, da naju čaka svetloba.

HELMER 1: Tudi jaz.

NORA 1: Svetloba je bila na začetku. Samo na začetku. Lažna svetloba. Tvoj lažni sij. Poplavljalec, ha! ... Sem morala biti res izsušena, da sem padla na tako pubertetniško finto.

(Naredi požirek.)

HELMER 1: Prosim, nehaj piti.

NORA 1: Odkar si me nehal poplavlјati, se moram poplavlјati sama.

HELMER 1: Za problem, pred katerim stojiva, sva kriva oba. Skupaj ga morava rešiti.

NORA 1: Skupaj z Veroniko?

HELMER 1: Je to vse, kar lahko vidiš? Grožnjo druge ženske? Ne moreš dojeti konteksta, globine, vsebine, pravih vzrokov problema?

NORA 1: Nimam doktorata, tako kot ti. Nekje na pol poti mi zmanjka konteksta, globine, vsebine.

HELMER 1: Zakaj me še vedno kličeš Torvald?

NORA 1: Zakaj me še vedno kličeš Nora?

HELMER 1: Ti si začela s tem.

NORA 1: Takrat se mi je zdelo zabavno. Malo preden si mi prodal slovar novih besed, sem bila v gledališču. Ampak ti si igro sprejel. Zakaj?

HELMER 1: Tudi meni se je zdela zabavna.

NORA 1: Misliš, da bi lahko, če bi spremenila imeni, začela znova?

HELMER 1: Ime se pilepi, vzorec se zagriže v tkivo.

NORA 1: To je vaša diagnoza, gospod doktor?

(Začne tiho jokati.)

HELMER 1: Sedim pred tabo nemočen in z občutkom krivde, ki je ne znam definirati. Ničesar nisem zakrivil. Nikoli te nisem prevaral. Trudil sem se, da bi ti bilo lepo. Ko ti je posel propadel, sem skomignil in rekel: ne skrbi, uživaj, zaslužiš dovolj za oba. Morda bi te moral spodbujati, da začneš znova. In ti se ne bi smela predati brezdelju.

NORA 1: Sem pač lena baba, kaj hočeš. Tipična lena, banalna pijanka, a ne? Kup gnilobe, ki se je mož ne dotakne, ker ga spominja na razpadajoča trupla, ki jim mora določiti vzrok smrti.

HELMER 1: Nora ...

NORA 1: Boste določili vzrok smrti še meni, gospod doktor?

(Helmer 1 skloni glavo. Nora 1 naredi požirek, postavi kozarec na mizico.)

Kako pogosto fukaš z Veroniko?

HELMER 1: Ne banaliziraj trpljenja, ki ga čutiva oba, ne samo ti.

NORA 1: Nehaj me futrati s temi klišeji! Kako pogosto fukaš z Veroniko? Stvar poštevanke, ne metafizike.

HELMER 1: *(po premoru, kljubovalno)* Trikrat na teden.

NORA 1: *(se zdrzne)* Samo? Pričakovala sem, da najmanj trikrat na dan.

HELMER 1: Ni več priložnosti.

NORA 1: Ni priložnosti, ali pa tvoj stric ne koraka več tako strumno, kot je nekoč?

HELMER 1: Morda tudi to ...

NORA 1: Kje to počenjata?

HELMER 1: *(vstane)* Na obdukcijski mizi. Včasih je na njej še napol raztelešeno truplo. Ga pač odrineva. Morbidno, ampak navzočnost smrti intenzivira občutke. Dovolj, ali hočeš še nekaj podrobnosti?

NORA 1: Daj mi vse.

HELMER 1: Si prepričana?

NORA 1: Nisem. Poskusi.

HELMER 1: Premisli. Ker potem ne bo nikoli več tako, kot je bilo.

NORA 1: Ta trenutek ne morem premišljati. Povej.

HELMER 1: Pred časom je na obdukcijski mizi ležal moški, ki je umrl v prometni nesreči. Iz nerazumljivega razloga mu je ud ostal v stanju erekcije. Ko sva z Veroniko seksala, je, prislonjena ob mizo, iskala oporo, in mrtvakov ud je bil prvo, česar se je lahko oprijela. Ko je ugotovila, kaj drži, se je najprej zdrznila. Potem ga je začela stiskati kot ponorela. V desetih minutah je imela pet zaporednih orgazmov.

(Premor.)

Te vznemirja?

NORA 1: Ne vem. Nadaljuj.

HELMER 1: Po zadnjem orgazmu je vprašala, ali bi me vznemirilo, če bi splezala na mizo in se nasadila mrtvaku na ud. Rekel sem, da bi me.

NORA 1: In te je?

HELMER 1: Natakala se je pet minut. V tem času sem imel pet spontanih ejakulacij.

NORA 1: Smrt vznemirja, ni kaj.

HELMER 1: A ne?

NORA 1: Stoprocentno.

(Izpod blazinice na kavču potegne pištolo, pomeri proti Helmerju 1 in ustreli. Helmer 1 se opoteče. Nora 1 ustreli še enkrat. Helmer 1 se zvrne v naslanjač in negibno strmi predse.)

In kako je to za orgazem, poplavljalec?!

(Gleda Helmerja 1, ki daje utis, da je postal katatoničen.)

Torvald, kaj ti je?

(Helmer 1 se ne odzove.)

Veš, kako zgledaš? Kot nekdo, ki ga je nekaj na smrt prestrašilo. Torvald?

HELMER 1: Ne počutim se dobro.

NORA 1: Daj no.

HELMER 1: A sem mrtev?

NORA 1: Ne vem. Seciraj se in podaj diagnozo.

HELMER 1: Zakaj si to naredila?

NORA 1: Rekel si: pogovoriva se kot človeka.

HELMER 1: Ljudje se ne pogovarjajo tako.

NORA 1: Kako pa? Na obdukcijski mizi, nasajeni na mrtvakov ud?

HELMER 1: Tisto sem si izmislil.

NORA 1: Zakaj? Si hotel biti prijazen do mene?

HELMER 1: Ti si kriva. Porinila si me čez rob. Hotel sem te raniti.

NORA 1: No, jaz sem streljala nate z gledališko pištolo, ker te *nisem* hotela raniti. Kateri od naju se pogovarja kot človek?

HELMER 1: Kje si dobila gledališko pištolo?

NORA 1: Od stranke. Moje zadnje. Bil je igralec. Imel je zelo lepe nohte. Prav vznemirjala me je misel, da z njimi ne šari po truplih, ampak se v najslabšem primeru praska po riti. Ampak moška rit je bila zame zmeraj zelo erogena cona.

(Odpihne imaginarni dim od cevi pištole in še enkrat ustreli proti Helmerju 1. Helmer 1 se zdrzne.)

HELMER 1: Prosim ... nehaj.

NORA 1: Menda te ni strah te pokalice.

HELMER 1: Lahko bi bila prava.

NORA 1: Mogoče imam tudi pravo. Mogoče je to sama vaja.

HELMER 1: Bi me rada ubila?

NORA 1: Ne, Torvald. Rada bi nekaj tvoje pozornosti. Razkrajam se, in ti se obnašaš, kot da tega ne vidiš.

HELMER 1: Razkrajava se oba. Razkroj je naravna nujnost.

NORA 1: Ne me basat.

HELMER 1: Razkroj omogoča novo rast. Ti bi rada ostala na isti točki. To ni mogoče. Gibati se je treba s tokovi. Usihati, ko je čas usihanja, in rasti, ko je čas rasti.

NORA 1: Zveniš, kot da si naenkrat začel brati newageevski shit.

HELMER 1: Dobro veš, da ne brskam po tvojih knjižnih policah.

NORA 1: Touché, kot si rekel, ko si prišel prodajat slovar novih besed. V katerem stoletju je bilo to?

HELMER 1: Pred našim štetjem. Ko sem bil še neandertalec. Zdaj sem, žal, homo sapiens. Zdaj razmišljam in se odločam.

NORA 1: In odločil si se, da je tista kineziološka masaža bila napaka.

HELMER 1: Kljub temu sva imela veliko lepih trenutkov.

NORA 1: Odhajaš?

HELMER 1: Stanovanje je tvoje.

NORA 1: Lahko grem jaz. Naj se Veronika preseli sem. Izvedela sem, da ima garsonjero. Kaj bi se stiskala, če lahko živita udobno. Ona sem, jaz tja. Garsonjera je zame čisto dovolj.

HELMER 1: Kako ti naj dopovem, da nima to nobene zveze z Veroniko?

NORA 1: Ne moreš, ker jo ima.

HELMER 1: Nima je.

NORA 1: Ima jo.

HELMER 1: Z Veroniko skupaj delava, to je vse.

NORA 1: Dol se dajeta, prasec zafukani!

(Še enkrat ustreli proti njemu, vendar v pištoli ni več nabojev. Zlomi se in začne jokati.)

HELMER 1: *(se ji počasi približa, stoji za kavčem, jo gleda)* Se spomniš, kaj si mi nekoč rekla? V časih, ko je bilo še lepo? Slonela si ob tem kavču in jaz sem te poplavljal od zadaj, počasi, val za valom, kot morje, ki se je dvignilo in nezadržno prodira na kopno.

NORA 1: Prizanesi mi, Torvald ...

HELMER 1: Rekla si: mogoče to ni edini svet, v katerem živiva. Mogoče obstaja več svetov in sva v enem od njih drugačna. V tem sva srečna, morda sva v drugem nesrečna. Če to še zmeraj velja, lahko rečeva, zdaj, ko sva nesrečna, da sva mogoče srečna v enem od drugih svetov.

NORA 1: Ni drugih svetov.

HELMER 1: Obstaja resna znanstvena hipoteza, da so.

NORA 1: Jebi se.

HELMER 1: Obstaja antimaterija, ki lahko sestavlja vzporedni svet, ki zavzema isti prostor, čeprav ga ne vidimo in ne čutimo.

NORA 1: Preseli se tja, skupaj z Veroniko.

HELMER 1: Mogoče je treba samo iztegniti roko. *(Iztegne roko.)* Mogoče tam, za najinim računalnikom, ta trenutek sedi še en Torvald, ki živi vzporedno življenje z neko drugo Noro. In mogoče je njuno življenje uresničitev tistega, kar sva si najbolj želela. In mogoče kljub temu nista srečna.

NORA 1: Tista, ki živita vzporedno življenje, nista Torvald in Nora, ampak Torvald in Veronika.

HELMER 1: Oh ... Počasi bo treba nehati.

(Skloni glavo in se obrne. Nora 1 sede pokonci in ga pograbi za roko.)

NORA 1: Torvald ... lahko še enkrat? Samo še enkrat, zadnjič?

HELMER 1: Kaj?

NORA 1: Za slovo? Tako kot prvič, z enakim žarom, z enako predanostjo?

HELMER 1: O čem govoriš?

NORA 1: Tako kot takrat, ko si prišel in mi prodal slovar novih besed? Od katerih je zame najbolj nova bila orgazem? Samo še enkrat? Kot da je prvič?

HELMER 1: Izbral sem napačen poklic.

(Dvigne roke, razpre prste, jih pogleda.)

Prepozno je, da bi ga menjal. Zavezan sem razpadajočemu tkivu. Smrt je moja ljubica.

NORA 1: Ti ... melodramatični nastopač!

(Nenadoma mu pripelje zaušnico.)

Zmeraj si bil. Nabuhle besede in pritlehni manevri, to je tvoj stil. Pojdi, preden te brcnem čez prag.

(Helmer 1 se obrne in gre k izhodu. Tam se obrne.)

HELMER 1: Bi se res preselila v Veronikino garsonjero?

NORA 1: *(po premoru)* Imam boljšo idejo. Naj pride sem. Poskusimo v troje.

(Helmer 1 stoji in jo gleda. Nora 1 mu pokaže jezik. Tema.)

Četrty prizor

Nora 1, še zmeraj v trenirki, sedi na kavču z mobitelom v roki. Preučuje oglase v Oglasniku. Helmer 2, še zmeraj v domači halji, pride iz kuhinje s kozarcem vode in sede nazaj za računalnik.

NORA 1: "Tudi telepatsko je možno ozdraviti mnoga obolenja ali kaj drugega, kar vas tare. Pokličite danes, da jutri ne bo prepozno."

(Zapre Oglasnik in ga vrže na mizo.)

Pokličite včeraj, kajti danes je že prepozno.

(Natoči si viski, srkne.)

Mogoče pa ni.

(Ponovne odpre Oglasnik in vtipka številko v mobilni telefon. Na računalniški mizici zazvoni mobilni telefon Helmerja 2. Dvigne ga in pogleda številko. Odloži ga in nekaj časa ignorira zvok. Še enkrat preveri številko. Ponovno ga odloži. Vstane, se nemirno sprehodi, posluša, si tare členke na prstih, ne ve, kaj bi. Naposled sprejme klic in dvigne mobilni telefon k ušesu.)

HELMER 2: Ja.

NORA 1: Kličem danes, da ne bo jutri prepozno.

HELMER 2: *(zmeden)* A res?

NORA 1: Po drugi strani pa se bojim, da je že prepozno in bi morala klicati včeraj. Kaj mi svetujete?

HELMER 2: Svetujem vam, da najprej preverite, ali ste poklicali pravo številko.

NORA 1: "Tudi telepatsko je mogoče ozdraviti mnoga obolenja in marsikaj drugega, kar vas tare." Kličem na vaš oglas.

HELMER 2: *(se nenadoma odloči za igro)* Imate težave z zdravjem?

NORA 1: Ne toliko z zdravjem, bolj me tarejo druge stvari. Jih res lahko ozdravite telepatsko?

HELMER 2: Načelno je to mogoče.

NORA 1: Kaj to pomeni?

HELMER 2: To pomeni, da jih v največ primerih lahko ozdravimo telepatsko, včasih pa je potrebno osebno srečanje.

NORA 1: Kje pa ste?

HELMER 2: Osebno srečanje pride v poštev zelo redko. Zmeraj je prva na vrsti telepatija.

NORA 1: Koliko pa računate?

HELMER 2: Stvar dogovora.

NORA 1: Vam lahko tudi plačam telepatsko?

(Helmer 2 razmišlja, kako naj se odzove. Prekine zvezo in odloži mobitel. Sede nazaj za računalnik.)

Shit.

(Nora 1 še enkrat pokliče. Helmer 2 razmišlja, ali naj se odzove. Naposled vstane in pritisne gumb za sprejem.)

HELMER 2: Ja.

NORA 1: Še enkrat jaz. Izgubila sva zvezo.

HELMER 2: Prekinil sem jo.

NORA 1: Nisva se prav razumela. Tisto je bila majhna šala. Predvidevala sem, da boste prenesli malo humorja.

HELMER 2: Prvič slišim besedo humor. Pogledati moram v slovar novih besed.

NORA 1: Ga imate?

HELMER 2: Seveda.

NORA 1: Ker če ga nimate, vam ga lahko posodim. Pred leti mi ga je prodal študent medicine.

HELMER 2: Tudi meni.

NORA 1: No, pa imava nekaj, kar naju povezuje. Poleg mobilne telefonije. Predvsem pa, seveda, telepatije. A ne?

HELMER 2: Recimo.

NORA 1: Pravzaprav, če sem odkrita, ne zvenite preveč pozitivno. Od zdravitelja bi pričakovala, da kar brizga dobro voljo.

HELMER 2: Obiščite najbližjo knjižnico, oddelek za pravljice.

NORA 1: Ni razloga za dobro voljo?

HELMER 2: Rekli ste, da vas zanima zdravje.

NORA 1: Poslušajte. A ste res to, za kar se izdajate, ali ste navaden čudak?

HELMER 2: Za koga se pa izdajam?

NORA 1: Prav. Zmedli ste me do konca. Zanimiv način pridobivanja strank. Bom poskusila kje drugje.

HELMER 2: Dajte.

(Odloži mobilni telefon in se zatopi nazaj v ekran. Nora 1 odloži svoj mobilni telefon, si natoči viski, srkne.)

NORA 1: "Oddelek za pravljice." Kaj se pa gre?

(Vzame mobilni telefon in ponovi klic. Helmer 2 se zdrzne in nekaj časa opazuje svoj mobilni telefon. Vzame ga in vstane. Nekaj časa nemirno hodi gor in dol. Nato dvigne mobilni telefon k ušesu.)

HELMER 2: Ja.

NORA 1: Zakaj ste tako nesramni do mene?

HELMER 2: Kdo pa ste?

NORA 1: A vas sploh zanima moj problem?

HELMER 2: Tudi jaz imam probleme, pa ne težim neznanim ljudem.

NORA 1: Zakaj potem oglašujete, da zdravite s telepatijo?

HELMER 2: Ker se rad pogovarjam z neumnimi babami.

NORA 1: To sem za vas?

HELMER 2: Zakaj bi sicer tako vztrajno klicali napačno številko?

NORA 1: Saj ni napačna.

HELMER 2: Preverite.

(Prekine pogovor, odloži mobilni telefon, sede za računalnik. Nora 1 pograbí Oglasnik, pritisne na gumb in primerja vtiskano številko z objavljeno.)

NORA 1: Shit. Kaj pa mi je, a sem pijana?

(Previdno vtiska pravo številko in pritisne na gumb. Čaka. Vmes si prižge cigareto.)

No, ta se pa sploh ne oglasi.

(Še enkrat pokliče in čaka. Kadi. Pije. Helmer 2 nekajkrat pogleda svoj mobilni telefon. Vzame ga z mize, vstane, hodi po sobi. Odloči se, da bo poklical, a si v zadnjem trenutku premisli. Nora 1 odloži svoj mobilni telefon in se poglobi v druge oglase. Helmer 2 naposled pritisne na gumb. Njegov telefon zazvoni. Helmer 2 si premisli in prekine klic. Nora 1 preveri številko in se nasmehne. Pritisne na gumb. Helmerjev telefon zazvoni. Zdrzne se, skoraj mu pade iz rok. Nekaj časa ga pusti zvoniti. Potem globoko zajame sapo in sprejme klic.)

HELMER 2: Ja.

NORA 1: Ste me klicali?

HELMER 2: Pomotoma. Hotel sem ... Opravičujem se.

(Prekine zvezo, položi telefon na mizico, sede nazaj za računalnik. Nora 1 nekaj časa razmišlja. Potem pritisne na gumb. Helmerjev telefon zazvoni. Dvigne ga, kot da je to pričakoval, in sprejme klic.)

HELMER 2: Ja.

NORA 1: Ne kličem pomotoma. Kličem, ker bi se rada pogovarjala.

HELMER 2: O čem?

NORA 1: O smislu življenja.

HELMER 2: Ojoj.

NORA 1: Ne razumite me napak. Nisem nobena newageevska zoprnica. Smisel življenja je še vedno zelo aktualen, ne glede na to, da se z njim ne ukvarjajo več filozofi, ampak samo še bedaki.

HELMER 2: Zoprnica je zanimiva beseda. Je iz slovarja novih besed?

NORA 1: Bojim se, da sem si jo pravkar izmislila.

HELMER 2: Je to vaš poklic?

NORA 1: Izmišljanje novih besed? Ne.

HELMER 2: S čim se ukvarjate?

NORA 1: Z vidiki svojega značaja, ki mi grejo na živce.

HELMER 2: Dobro plačano delo?

NORA 1: Glede na trud, ki ga vlagam, bi morala biti bogata. Kaj pa vi? Upam, da niste zdravnik.

HELMER 2: Zakaj ne?

NORA 1: Ker jih ne maram. Prinesli so bolezen v mojo dušo in bolečine v moje lepo telo. Ste zdravnik, a ne?

HELMER 2: Nasprotno. Bolnik.

NORA 1: Ubožček. Kaj pa imate?

HELMER 2: Umiram od tisoč različnih bolezni. Čeprav mi nihče ne verjame. Nihče ne sprejme, da je moja smrt le vprašanje časa.

(Nora 1 plane v smeh. Skuša se zbrati, a se ne more obvladati. Smeje se kar nekaj časa. Naposled si oddahne in dvigne mobitel k ušesu.)

HELMER 2: Zakaj se pa smejete?

NORA 1: Ker ste tako zabavni.

HELMER 2: Ne vem, kaj je v mojih besedah smešnega.

NORA 1: Rekli ste, da je vaša smrt le vprašanje časa.

HELMER 2: To je smešno?

NORA 1: A ne velja to za vse ljudi? Tudi zame? Ali ni edino pomembno, kaj naredimo v času, ki nam je na voljo? Da živimo?

HELMER 2: Kako naj živim, tačas ko čakam na smrt?

NORA 1: Ne vem. Kako pa živite?

HELMER 2: Sploh ne živim. Umiram.

NORA 1: Klicala sem, ker potrebujem pomoč. Zdaj pa vidim, da jo vi potrebujete stokrat bolj.

HELMER 2: Ne potrebujem pomoči.

NORA 1: Ali pa sem klicala pravo številko in ste me telepatsko ozdravili v nekaj minutah.

HELMER 2: Potrebujem pomoč.

NORA 1: *(po premoru, nežno)* Sploh ne vem, kako vam je ime.

HELMER 2: Torvald.

NORA 1: *(po premoru)* Lepo vas prosim. Ne igrajte se z mano.

HELMER 2: Res. Ime mi je Torvald.

NORA 1: Imate slučajno ženo, ki ji je ime Nora?

HELMER 2: Kako veste?

NORA 1: Imata kaj otrok?

HELMER 2: Ne. Žena je jalova.

NORA 1: Moj bivši mož pa sterilen. Potem sva na istem.

HELMER 2: Ne vem. A sva res?

NORA 1: Živate v hiši ali stanovanju?

HELMER 2: Stanovanju.

NORA 1: Opišite ga.

HELMER 2: Dolgočasno. Meščansko. Kavč, dva fotelja, knjižne police, v kotu mizica z računalnikom. Kuhinja z jedilnico. Spalnica. Majhen balkon. Spodaj hrupna ulica. Na drugi strani majhen park.

NORA 1: Kakšne barve je kavč?

HELMER 2: Rdeče.

NORA 1: Kakšne znamke je računalniški monitor?

HELMER 2: Nokia. *(Nora 1 molči.)* Halo? Ste še tam?

NORA 1: Sem. Ste kdaj slišali o paralelnih svetovih?

HELMER 2: Sem.

NORA 1: *(vstane in stopi za kavč)* Kje ste ta trenutek?

HELMER 2: V dnevni sobi.

NORA 1: Kje natanko?

HELMER 2: Stojim poleg enega od foteljev.

NORA 1: Stopite za kavč. Prosim.

HELMER 2: *(stopi za kavč, vendar na drugem koncu kot Nora 1)* Tukaj sem.

NORA 1: Iztegnite roko.

(Stojita drug ob drugem, Helmer 2 na levi, Nora 1 na desni. Helmer 2 iztegne levo roko, Nora 1 iztegne desno roko.)

HELMER 2: In zdaj?

NORA 1: Kaj čutite?

HELMER 2: *(potipa z roko)* Praznino.

NORA 1: *(potipa z roko)* Tudi jaz. Kljub temu se mi zdi, da sva si blizu. Zelo zelo blizu.

HELMER 2: Oba umirava.

NORA 1: Oba bi rada živela, pa si ne upava.

HELMER 2: Potrebujem pomoč.

NORA 1: Moj bivši mož je zdravnik. Kaj pa vaša žena?

HELMER 2: Medicinska sestra.

NORA 1: Kako ji je ime?

HELMER 2: Nora.

NORA 1: Mislim njeno pravo ime.

HELMER 2: Nora.

NORA 1: Sta se spoznala v gledališču?

HELMER 2: Kako veste?

NORA 1: In sta sklenila, da bosta Torvald in Nora, v upanju, da umetnost ne posnema življenja?

HELMER 2: Tudi to veste.

NORA 1: Kako pa je v resnici ime vaši ženi?

HELMER 2: Veronika. (*Nora 1 molči.*) Ste še tam?

NORA 1: Tukaj sem. Kaže, da imava veliko skupnega.

HELMER 2: Res tako mislite?

NORA 1: Kaže, da ni paralelnih svetov. So samo paralelna stanja, vzporedne usode, sorodne duše, vzajemna brezplodnost. Mogoče imate prav. Mogoče res nima smisla živeti med čakanjem na smrt.

HELMER 2: Upal sem, da me boste prepričali o nasprotnem.

NORA 1: Živi vaša žena z vami?

HELMER 2: Odselila se je. Ima garsonjero. Tam živi.

NORA 1: S kom?

HELMER 2: Sama. Zakaj?

NORA 1: Ste zmeraj tako suhoparni, ali je to samo kamuflaža?

HELMER 2: Tudi jaz se sprašujem.

NORA 1: Radi seksate? (*Helmer 2 molči.*) Ste še tam?

HELMER 2: Sem.

NORA 1: In?

HELMER 2: Moral bom pogledati v slovar novih besed.

NORA 1: Poglejva skupaj.

Tema.

Peti prizor

Helmer 2 sedi na kavču in si meri krvni pritisk z digitalnim merilcem, ki ga ima na mizici pred sabo. Nora 2 sedi za računalnikom in deska po internetu. Nora 1 in Helmer 1 prideta iz kuhinje, najprej ona, potem on. Ona ima v roki kozarec z zeleno tekočino, on kozarec črnega vina. Ona sede na kavč poleg Helmerja 2 in položi kozarec na mizico. On se posprehodi mimo Nore 2, srkne vino, stoji in jo opazuje, kako vneto študira ekran.

NORA 1: Popij.

HELMER 2: (*ki še ni končal merjenja*) Psssst.

NORA 1: (*se povleče vase*) Sorry.

HELMER 2: (*si odvije trak, zavzdihne*) Ne razumem, zakaj imam tako nizek pritisk. Sto deset sedemdeset.

NORA 1: Od nizkega pritiska še nihče ni umrl.

HELMER 2: Nizek pritisk je znamenje več kot sto obolenj. Med drugim okultnega krvavenja. Me lahko zmasiraš?

NORA 1: Najprej popij spirolino.

HELMER 2: (*dvigne kozarec, povoha tekočino, se nakremži*) Si predstavljaš, kako morske alge dišijo nekemu, ki ne mara rib?

NORA 1: Zatisni nos in misli na to, da so najboljša zaščita pred rakom.

HELMER 2: (*zapre oči in izprazni kozarec*) Ta večna borba proti smrti je grozno naporna. Včasih me zamika, da bi se vdal.

NORA 1: (*ustane in stopi za kavč*) Vdal se boš mojim rokam in užival.

(*Začne mu masirati ramena. Helmer 2 zapre oči in potihem stoka. Helmer 1 se odkašlja, da bi pritegnil pozornost Nore 2.*)

HELMER 1: Evo me. Že s petim kozarcem vina.

NORA 2: (*ga končno pogleda*) Torvald, a se nisva zmenila, da boš nehal piti? Nimaš pametnejšega dela?

HELMER 1: Rad bi se pogovarjal.

NORA 2: Saj se pogovarjava v službi. Vsak dan.

HELMER 1: Tam se pogovarjava o drugih stvareh.

NORA 2: O kakšnih drugih stvareh?

HELMER 1: "Daj mi skalpel. Poglej tale priželjč, nič kaj dobro ne zgleda. V želodcu ima tri žeblje. Pladenj za srce, prosim."

NORA 2: Saj ravno zato. Dom je namenjen počitku.

HELMER 1: Pa ne pretiranemu.

NORA 2: Omisli si kakšen hobi.

HELMER 1: Pravzaprav ni doma nič drugače. Tudi tukaj bi lahko rekel: Daj mi skalpel, da si izrežem priželjč. V želodcu imam tri žeblje. (*Iztegne roko.*) Pladenj za srce, prosim.

NORA 2: Torvald, nikoli nisi bil ... romantik. Oprosti, ampak ta tvoja plat je zame ... nič ne bom slepomišila ... ta tvoja plat je zame ...

HELMER 1: Neprebavljiva?

NORA 2: Hvala. Vedela sem, da mi boš pomagal do prave besede.

HELMER 1: Greva na morje?

NORA 2: Jutri imava službo.

HELMER 1: Nimaš občutka, da je nekaj med nama ... šlo svojo pot? Izpuhtelo? Naredilo salto mortale in pristalo v kotu kot mrtva žaba, čez katero je zapeljal valjar?

NORA 2: Ne, nimam tega občutka. In žal mi je, če ga imaš ti. Vendar ga nočem analizirati.

HELMER 1: Zakaj ne?

NORA 2: Ker mi je pretirana želja po analizi uničila prejšnji odnos. Pazi, da zaradi podobne želje ne uničiš najinega.

HELMER 1: Grožnja?

NORA 2: Prijateljsko svarilo, Torvald. Zdaj pa, če nimaš nič proti ...

HELMER 1: Jaz sem pa mislil, da ti je prejšnji odnos uničila tvoja želja po meni.

NORA 2: Torvald ...

HELMER 1: Ki ni bila zgolj posledica premajhne želje tvojega moža po tebi.

NORA 2: Poslušaj. Zakaj si postal dolgočasen?

HELMER 1: Jaz?

NORA 2: Kot lanski sneg. A ne vidiš, da je vse v redu?

HELMER 1: Vse je v redu?

NORA 2: Super, ne samo v redu.

HELMER 1: Po čem sklepaš?

NORA 2: Moj mrtvak se je odselil k tvoji Nori, ti si prišel k meni, garsonjero sem oddala, nisva brez službe, kar dandanes ni majhna stvar, sociologi bi naju opisali kot dobro situiran par. Kaj še potrebujeva, razen časa, ki ga lahko nemoteno posvetiva vsak sebi?

HELMER 1: Mogoče čas, ki bi ga posvetila drug drugemu?

NORA 2: Torvald, rada bi, da je najino stanovanje dom, ne amaterska zakonska svetovalnica.

HELMER 1: O čem razmišljaš, ko seksava?

NORA 2: *(se obrne nazaj k računalniku)* Zakaj?

HELMER 1: Ker si zmeraj tako odsotna.

NORA 2: Meditiram.

HELMER 1: Med ali po?

NORA 2: Med. V službi ne morem. Tukaj pa tudi ne. Z nogami narazen, tačas ko ti sopihaš in se trudiš, da bi samemu sebi dokazal Bog ve kaj, pa se lahko mirno skoncentriram na praznino.

HELMER 1: Praznino?

NORA 2: Tako se reče eni od meditativnih tehnik. Koncentriranje na praznino.

HELMER 1: Kaj pa užitek?

NORA 2: Pravi užitek, Torvald. Poskusi kdaj.

HELMER 1: Včasih je bilo drugače.

NORA 2: Včasih sem bila stara tri leta, Torvald, in sem imela v ustih liziko. Celo pet minut nazaj je bilo drugače. Jutri pa ne bo več tako, kot je zdaj. A ni lepo, da ne tičimo na istem mestu?

HELMER 1: Ali pa?

(Izpije zadnjo kapljico, pogleda kozarec, odide v kuhinjo. Nora 2 se zatopi v računalnik. Nora 1 neha masirati Helmerja 2.)

NORA 1: No? Si manj mrtev?

HELMER 2: Ne, še bolj. Hvala ti.

NORA 1: Kadar koli.

HELMER 2: Počasi umirati pred lastnimi očmi in pri polni zavesti je prav-zaprav največja avantura, ki si jo lahko privoščiš v življenju.

NORA 1: In jaz ti jo omogočam. A nisem zlata?

HELMER 2: Doslej nisem srečal ženske, ki bi me tako razumela.

NORA 1: Jaz pa ne moškega, ki bi znal tako ceniti mojo pomoč.

HELMER 2: Samo bedak je ne bi.

NORA 1: Končno mi je postalo jasno, kaj si najbolj želim. Biti koristna. Biti z nekom, ki mu lahko stojim ob strani.

HELMER 2: Nimajo vsi take sreče.

NORA 1: Moj bivši Torvald me je čisto poplavlil. Prodril je vame skozi vse pore. Dušila sem se. Zanimala ga je kontrola. Pri tem je bil zelo zvit. Najprej me je kontroliral s seksom, potem s celibatom.

HELMER 2: Morda se mu zdaj maščuje.

NORA 1: Iskreno upam.

HELMER 2: Ne morem si predstavljati, kaj ga je zamikalo pri moji ženi.

NORA 1: Vonj po smrti.

HELMER 2: *(jo pogleda)* Ne razumem.

NORA 1: Vsak dan sta skupaj secirala trupla. Moška, ženska, brezmočno razgaljena v zadnjem ponižanju. Izrezovala organe, polagala drobne koščke nekoč živih ljudi pod mikroskop. Si predstavljaš, kakšen afrodiziak je to za človeka, ki hoče imeti kontrolo?

HELMER 2: Nikoli ni govorila o tem.

NORA 1: A veš, da sta seksala na obdukcijski mizi?

HELMER 2: Moral bi jo ubiti.

NORA 1: Povedal mi je. In enkrat se je baje nasadila na mrtvakov ud.

HELMER 2: *(si položi roko na želodec)* Slabo mi je po tej spirolini.

NORA 1: A veš, kakšen občutek se je pojavil v meni, ko mi je to povedal?

HELMER 2: Groza?

NORA 1: Zavist. Zakaj ne počenja tega z mano, sem se vprašala. Šele pred kratkim sem našla odgovor.

HELMER 2: *(jo pogleda)* Poslušam.

NORA 1: Hotela sem biti živa. Divje, romantično živa. Tega se je bal. Zahtevala sem svoj kos mesa. Hotela sem biti enakopravna. Z mrtvimi pa ni treba ničesar deliti. Po mrtvih lahko brskaš po mili volji, lahko se nasajaš nanje, lahko jim porivaš predmete v vse odprtine. Nekdo, ki ga vzburja absolutna kontrola, se temu ne more upreti.

HELMER 2: Ampak ...

NORA 1: Kaj, dragi? *(Ga poboža po licu.)*

HELMER 2: Zakaj potem ... jaz?

NORA 1: Ker si med vsemi moškimi, ki še dihajo, najbliže mrtvaku. Ko se nasadim nate, imam občutek, da stvari obvladujem. Za ta občutek bi po kolenih šla okoli sveta.

HELMER 2: Je pa že manj naporno, da dvakrat na dan splezaš name. A ne?

NORA 1: Ne razumi me napak. Na ta način se maščujem Torvaldu.

HELMER 2: Tudi jaz sem Torvald.

NORA 1: Prejšnjemu Torvaldu. Tako mu vsaj napol vrnem milo za drago. Si predstavljaš, kakšen užitek je to? Torvald, si v redu?

HELMER 2: Odlično. Manjka samo še obdukcijska miza.

NORA 1: (*zavihti se nanj in ga zajaha*) Z malo domišljije lahko postane obdukcijška miza ta kavč.

HELMER 2: Pravzaprav ...

NORA 1: Kaj?

HELMER 2: Moral bi preštudirati povezavo med nizkim pritiskom ter nizko temperaturo in posledično možnostjo razvoja sladkorne bolezni.

NORA 1: Ni treba. Dvignila ti bom pritisk *in* temperaturo.

HELMER 2: Moral bi prevesti še nekaj strani romana.

NORA 1: Nihče več ne bere romanov. Celo jaz sem nehala. Ljudi zanima samo še izmenjava uslug in dobrin.

HELMER 2: Od česa bova živela?

NORA 1: Če ne bo šlo drugače, bom prodajala svoje telo. Ti ga imaš pa zastonj. Ti to nič ne pomeni?

HELMER 2: Nekaj že.

NORA 1: Torej?

HELMER 2: Ti lahko položim prste okoli vratu?

NORA 1: Zakaj?

HELMER 2: Rad bi se maščeval bivši Nori. Rad bi ji vsaj napol vrnil milo za drago. In si odpustil, ker je takrat, ko sem jo skušal zadaviti, nisem zadavil do konca.

NORA 1: Pa daj, če te to vznemirja.

HELMER 2: Me.

NORA 1: Samo pazi, da poleg bivše Nore ne izgubiš še sedanje.

HELMER 2: Nisem rad sam.

NORA 1: Boljšega zagotovila ne potrebujem. Kar stisni.

(Helmer 2 ji položi prste okoli vratu. Sedi pri miru, kot da je mrtev, in stiska. Ljubezenske gibe opravlja Nora 1. Ali se ljubita na kavču ali bolj diskretno za kavčem, naj presodi režiser glede na senzibiliteto gledalcev, za katere bo drama uprizorjena. Helmer 1 pride iz kuhinje z novim kozarcem vina. Gleda Noro 2, ki še zmeraj piše sporočila.)

HELMER 1: A veš, kaj sem videl pred kratkim na televiziji?

NORA 2: *(ne da bi odvrnila oči od ekrana)* Kaj?

HELMER 1: Dokumentarec o selitvi žirafe iz enega živalskega vrta v drugega.

NORA 2: Nisem vedela, da gledaš televizijo.

HELMER 1: Peljali so jo s posebno prikolico, ki so jo obdali z deskami, toda njena glava je kljub temu štrlela na prosto.

NORA 2: In?

HELMER 1: Da je ne bi pograbila panika, so jo med vožnjo krmili z listnatimi vejami.

NORA 2: Lepo od njih.

HELMER 1: Potem pa se je zgodilo nekaj nepričakovanega.

NORA 2: A res?

HELMER 1: Cesta je bila skoraj prazna, sijalo je sonce, žirafa je uživala v vožnji in nenadnem obilju hrane.

NORA 2: Bravo.

HELMER 1: Ni se mogla znebiti občutka, da življenje še nikoli ni bilo tako radodarno. Od sreče je dvignila glavo in iztegnila vrat. Potem pa je šofer zapeljal v predor.

NORA 2: In?

HELMER 1: Žirafa je bila višja od dovoljene višine. Skozi predor je šlo samo njeno telo. Glava je ostala pri vhodu.

NORA 2: *(zavzdihne)* Torvald ...

HELMER 1: Ne veš, kdo je ta žirafa?

NORA 2: Metafore so mi zmeraj povzročale izpuščaje.

HELMER 1: Ta žirafa smo mi. Dobro situirani pari, kot bi nam rekli sociologi. Sploh ne vemo, da nas peljejo iz enega živalskega vrta v drugega. Dokler imamo dovolj za jesti in piti, dovolj za položnice in zabavo, smo slepi za vse, kar hiti mimo nas.

NORA 2: In kaj hiti mimo nas?

HELMER 1: Noben ne pomisli na to, da je pred nami predor. Noben ne skloni visoko dvignjene glave. Vsaj iz previdnosti, če že ne v ponižnosti.

NORA 2: Torvald, zadnje, kar se mi ljubi početi ob tej pozni uri, je čofotanje po plitvinah moraliziranja.

HELMER 1: Govorim o nujnosti komunikacije.

NORA 2: (*se prime za glavo*) Joj ... A ne vidiš, da komuniciram? Resda po internetu, je pa udobno, varno in hitro.

HELMER 1: S kom, zakaj in o čem, je vprašanje.

NORA 2: Z ljudmi, ki imajo podobne interese. Ti jih nimaš.

HELMER 1: Imam pa svoje, ki jih ti ignoriraš.

NORA 2: Edino, kar te zanima, je seks. In to v čedalje bolj perverznih oblikah.

HELMER 1: Tudi to je pomembno, če sva že pri tem. Navsezadnje sva s tem začela, in ti si bila pobudnica.

NORA 2: Stvari trajajo, dokler trajajo.

HELMER 1: Ni pa to moj edini interes.

NORA 2: Kaj pa je še?

HELMER 1: Pogrešam občutek, da skupaj živiva.

NORA 2: Torvald, oprusti, ne potrebujem tvojega dovoljenja za to, da delim izkušnje in misli z ljudmi, ki jih bolj kot telo zanima duh.

HELMER 1: Ampak v tej poduhovljenosti si tako zagrizena, da prekašaš celo Osamo bin Ladna.

NORA 2: Zakaj? Zato, ker se mi tvoja znanstvena razlaga sveta zdi rigidna, predpotopna in popolnoma brez domišljije?

HELMER 1: Imam domišljijo.

NORA 2: Samo, kar zadeva položaje pri kamasutri.

HELMER 1: Raje to kot kozmični duh, astralna telesa, aura in sto drugih zblojenosti!

NORA 2: Torvald, o temeljni pravici vsakogar, da se neovirano ukvarja s tistim, kar ga zanima, se ne mislim pogajati.

HELMER 1: Se ti ne zdi, da je diplomacija boljša od vojne?

NORA 2: *(pogleda na uro)* Kdaj bo večerja? Ti si na vrsti.

HELMER 1: Večerja je skuhana. Samo servirati jo še moram.

NORA 2: No, pa daj.

HELMER 1: Dober tek.

(Potegne iz žepa pištolo, pomeri proti Nori 2 in ustreli. Nora 2 se zgrabi za prsi in izbulji oči. Vstane, se opoteče, se zurne v fotelj. Strmi predse. Helmer 1 stopi pred njo, ji pomeri v glavo in še enkrat ustreli. Nora 2 poskoči, odpre usta, glava ji pade čez hrbet fotelja.)

Nora?

(Nora 2 se ne odzove.)

Veš, kako zgledaš? Kot nekdo, ki ga je nekaj na smrt prestrašilo.

NORA 2: Ne počutim se dobro.

HELMER 1: Jaz pa nikoli boljše.

NORA 2: A sem mrtva?

HELMER 1: Kaže, da ne povsem.

(Še enkrat ustreli vanjo. Nora 2 še enkrat poskoči in obmiruje. V istem trenutku Nora 1 začne grčati. Skuša si strgati roke Helmerja 2 z vratu.)

NORA 1: Torvald ... To ni več igra ... Ne morem dihati.

HELMER 2: Še malo, še malo, pa sem tam!

NORA 1: Torvald, nehaj me daviti !

Tema.

DRUGO DEJANJE

Šesti prizor

Helmer 2 leži na kavču v domači halji in s termometrom v ustih. Nora 2, v trenirki, stoji za foteljem in dela vaje tai chi.

HELMER 2: *(si potegne termometer iz ust)* O moj Bog ...

(Si potisne termometer nazaj v usta. Nora pride iz kuhinje s kozarcem korenčkovega soka in ga položi na mizico.)

NORA 1: Zate, ko si boš čez pol ure nehal meriti temperaturo.

HELMER 2: *(vzame termometer iz ust)* Počutim se, kot da bi me kuhala strašna vročina.

NORA 1: 42?

HELMER 2: Najmanj.

NORA 1: *(mu potegne termometer iz rok, pogleda)* 35,9. Podhlajen si.

HELMER 2: Mislim, da je z mano nekaj hudo narobe. Razen če se je pokvaril termometer. Preizkusi ga.

NORA 1: *(mu vrne termometer)* Moja temperatura je v redu.

HELMER 2: Vseeno, hočem vedeti.

NORA 1: Ne sili me, Torvald. Ker če me siliš, mi bo temperatura narasla in potem ti bo še manj jasno, kako zanesljiv je termometer.

HELMER 2: *(kujava)* No, hvala.

NORA 1: Predvsem pa to ni pomembno. Že jutri boš na kliniki, kjer bodo tvoje zdravstveno stanje spremljali 24 ur na dan. Sproti ti bodo poročali, kaj se dogaja v tvojem telesu.

(Začne si lakirati nohte.)

HELMER 2: Ne vem, če je to dobra ideja.

NORA 1: Nikoli ne veš, kaj je dobro, dokler ne poskusiš.

HELMER 2: Strah me je.

NORA 1: Česa? Tam ti bodo pomagali.

HELMER 2: Ne potrebujem pomoči.

NORA 1: Seveda jo. Tako si rekel, ko sem te pomotoma dobila na telefon. Potrebujem pomoč, si rekel.

HELMER 2: Hotel sem, da mi pomagaš ti.

NORA 1: Jaz sem ti pomagala. Kolikor je bilo mogoče. Pa še dvajset procentov zraven. Zdaj pa ne morem več. Res je, da si ti meni pomagal bolj kot jaz tebi, ampak na koncu se za ene zmeraj izide boljše kot za druge.

HELMER 2: Sem ti res pomagal?

NORA 2: Pomagal si mi, da postrelim nemirno jato ptic v svojih možganih.

HELMER 2: Blagor tebi.

NORA 1: Blagor tudi tebi, ki ti kljub sto nevarnim boleznim še ni uspelo umreti. V bistvu bi te morala podariti fakulteti za medicino. Ne pa da ti urejam bivanje v zasebni kliniki.

HELMER 2: Čudno se mi zdi, da je ta klinika tako ... razkrojena.

NORA 1: Ne razumem.

HELEMR 2: Da ima vsak pacient svojo lastno garsonjero. In skrbnika, ki ga obiskuje na domu.

NORA 1: Res nenavadno. Kaj vse nam je prinesla globalizacija!

HELMER 2: Se me hočeš znebiti?

NORA 1: Dragi Torvald, po vsem, kar sem storila zate, in ob vsem, kar še bom storila zate, se mi zdi tvoj namig, milo rečeno, žaljiv.

HELMER 2: Kdo bo plačal vse to?

NORA 1: Država. Zavarovan si.

HELMER 2: Težko verjamem, da je država tako radodarna.

NORA 1: Zakaj? Ker tvoje stanje ni tako resno, kot se zdi? Verjemi, Torvald, tvoje stanje je skrajno resno.

HELMER 2: Mogoče pa ni.

NORA 1: (*zavzdihne*) Poslušaj. Če me boš zdaj, ko sem ti vse uredila, pustil na cedilu, bom odkorakala skozi vrata in se ne bom ustavila, dokler ne izginem v globinah veselja.

HELMER 2: Me boš obiskovala?

NORA 1: Še prosil me boš, naj prihajam redkeje.

HELMER 2: In kaj boš zdaj?

NORA 1: Kako misliš?

HELMER 2: Zdaj, ko se me boš končno znebila.

NORA 1: Ne pokvari nama zadnjih trenutkov.

HELMER 2: Ko me boš prepustila strokovnjakom. Zdaj, ko si barvaš nohte.

NORA 1: Postala bom poplavljalica.

HELMER 2: Popravljalica česa?

NORA 1: Poplavljalica.

HELMER 2: Je to iz slovarja novih besed?

NORA 1: Ne, ta beseda je še novejša.

HELMER 2: In kaj boš poplavljala?

NORA 1: Zemljo. Polja. Puščave. Saj veš, kaj so izpušni plini civilizacije storili podnebu. Kadar ne bo dežja, bom poplavela izsušena področja in jih oživila.

HELMER 2: Viteško delo.

NORA 1: In poetično. Ustvarjala bom ribnike, polne oblakov. Zrcala, v katerih se bodo ogledovale zvezde. In mesec. Pozno ponoči, ko bo svet mučila mora.

HELMER 2: Svet in mene.

NORA 1: Svet in tebe. Dve enako veliki, enako pomembni, enako bolni stvaritvi Boga.

HELMER 2: Misliš, da bom v tisti garsonjeri umrl?

NORA 1: Imam zelo slabo novico, Torvald. Ne boš. Usoda nekaterih je, da umirajo, ne da umrejo.

HELMER 2: Potreboval bi masažo.

NORA 1: Ne morem več. Namasirala sem se za tisoč let. Zaradi obrabe členkov me že napada osteoartritis.

HELMER 2: Jaz ga imam deset let.

NORA 1: No, saj. Še malo, pa ti bom čisto podobna. Ležala bom in vzdihovala. To bi sicer prav rada počela, vendar iz drugih razlogov.

HELMER 2: Predvidevam, da bo to kmalu.

NORA 1: Bojim se, da ne tako hitro. Po nekrofiliji se izbira dokaj zoži.

HELMER 2: Najbrž že stoji za vogalom in čaka, da me odpeljejo.

NORA 1: Ljubosumnost se ti prav nič ne poda. Ljubosumnost diši po življenju, to pa je skregano s tvojo življenjsko filozofijo.

HELMER 2: Ne vem, kaj naj rečem.

NORA 1: Čim manj, tem bolje. Že zato, da si ne obrabiš glasilk. Rak na grlu je huda reč. Raje pojdi v spalnico in se obleci. Čez deset minut pridejo pote.

HELMER 2: In če ne grem?

NORA 1: Če ne greš prostovoljno, te bodo štirje masivni moški odnesli po stopnicah navzdol, te stlačili v kombi in te odpeljali. Ne na kliniko za razstrupljanje, ampak neznano kam.

HELMER 2: *(počasi sede pokonci)* Prisilna izselitev torej.

NORA 1: *(iztegne roko)* So ti vseč moji nohti?

HELMER 2: *(vstane in drsa proti vratom spalnice, z rokami na križu)* Lahko bi vedel, da se bo tako končalo.

(Odide v spalnico.)

NORA 1: *(nadaljuje z lakiranjem nohtov in si prepeva)* Na nana na nana na, na nana na nana na ...

Sedmi prizor

(Helmer 1 pride iz spalnice napol oblečen, s srajco v roki.)

HELMER 1: Kam so izginile vse moje srajce?

NORA 2: *(nadaljuje s tai chijem)* V roki jo držiš.

HELMER 1: To nosim že dva dni. Imam jih dvajset. Vse naenkrat ne morejo biti v pralnem stroju.

NORA 2: Tudi pralnega stroja ni več.

HELMER 1: Kje pa je?

NORA 2: Podarila sem ga Rdečemu križu.

HELMER 1: In kako bova prala?

NORA 2: Na roke. Ali v javni pralnici.

HELMER 1: Čakaj no. Kaj se pa greš? A si tudi moje srajce podarila Rdečemu križu?

NORA 2: Ne. Karitasu.

HELMER 1: Se mi skušaš za kaj maščevati?

NORA 2: Nasprotno, Torvald. Želim te prizemljiti. Ne samo tebe, naju oba. Tudi svojo garderobo sem zreducirala na deset odstotkov tistega, kar sem imela.

HELMER 1: S svojo naredi, kar hočeš. Kar se moje tiče, pa bi me lahko vprašala, preden greš praznit omare.

NORA 2: Imela sem več kot dovolj priložnosti ugotoviti, da si nekatere stvari sposoben sprejeti samo kot *fait accompli*.

HELMER 1: Nihče me ne bo postavljaj pred dejstva, kar zadeva število srajc, ki jih hočem imeti. Ali kravat. Ali čevljev. Ali gat.

NORA 2: Kako si malenkosten. Si ne moreš predstavljati, da ne gre za spodnje hlače, ampak za nekaj višjega?

HELMER 1: A res? Mount Everest?

NORA 2: Najino življenje spominja na ropotarnico. Morava ga poenostaviti.

HELMER 1: Se mi je zdelo, da te je spet nekaj pičilo.

NORA 2: (*preneha s tai chijem, se vzravna*) Torvald, sedi.

HELMER 1: Brez srajce? Prehladil se bom.

NORA 2: Srajco imaš v rokah.

HELMER 1: Ta je stara pet let. Hočem belo s plavimi črtami.

NORA 2: Tisto nosi že bog ve kdo. Sedi, ali pa ne boš nikoli izvedel, kaj se dogaja.

HELMER 1: (*proti svoji volji, s srajco v naročju, sede na rob fotelja*) Vem, kaj se dogaja. Maligna rast feminizma na račun moškega dostojanstva.

NORA 2: Sam si kriv. Zakaj si pa tak šovinist?

HELMER 2: Tega mi še nihče ni očital.

NORA 2: Tipično zate, da v preprosti ugotovitvi vidiš očitek.

HELMER 2: Povej, kar imaš povedati, zebe me.

NORA 2: Torvald, čedalje več ljudi ugotavlja, da želja po "imeti vse" pomeni imeti manj.

HELMER 1: Jaz nočem imeti vsega. Hočem pa imeti več kot eno srajco.

NORA 2: Čedalje več ljudi ugotavlja, da so izčrpani.

HELMER 1: To je njihov problem, jaz nisem.

NORA 2: Da so naravnost zlomljeni od stresa pretirane angažiranosti na vseh področjih. Tako iztrošeni, da sploh ne morejo uživati tistega, za kar garajo, niti dopusta, če si ga sploh privoščijo.

HELMER 1: Petkrat sem te prosil, da greva na Florido. Petkrat si rekla, da nimaš časa.

NORA 2: Počakaj, da povem do konca.

HELMER 1: Poleg tega nisem prav nič iztrošen.

NORA 2: Čedalje več ljudi se odloča za veliko redukcijo. Za počasnejše, bolj preprosto življenje. Se ti ne zdi pametno, da se jim pridruživa?

HELMER 1: Ne. Sploh pa ne za ceno mojih srajc. Ali vsega drugega, kar je izginilo. Kaj pa je še izginilo?

NORA 2: Skoraj vse.

HELMER 1: *(vstane)* Potem je verjetno najbolje, da izginem še jaz.

NORA 2: Torvald, sedi in poslušaj.

HELMER 1: Zebe me.

NORA 2: Obleci si srajco, ne vem, zakaj jo stiskaš v roki kot kuhinjsko krpo.

HELMER 1: Mi hočeš povedati, da so šle celo kuhinjske krpe in boš odslej mojo edino srajco uporabljala tudi za brisanje posode?

NORA 2: Torvald ...

HELMER 1: Čiščenje čevljev? In oken?

NORA 2: Nehaj igrati klovna.

(Z računalniške mizice vzame kos papirja.)

Ti preberem seznam stvari, ki sem jih imela v načrtu poleg službe, in poleg tega, da sem tukaj tako rekoč služkinja?

HELMER 1: Veš kaj ...

NORA 2: Poslušaj. "Začni slikati akvarele. Vključi se v dramski krožek. Nauči se hitrega branja. Pridruži se pevskemu zboru. Izboljšaj svoje znanje angleščine. Izdelaj optimalno dieto za zdravo življenje ..."

HELMER 1: Nora ...

NORA 2: "Trikrat na teden plavanje. Vsak dan hitra hoja. Vsak drugi vikend izlet na morje. Na balkonu uredi zeliščni vrt. Izboljšaj si garderobo. Nikoli ne nosi iste obleke dva dni zaporedoma. Privadi se klasični glasbi, čeprav ti gre na živce ..."

HELMER 1: (*ki si je tačas oblekel srajco in si jo zapenja*) To je noro.

NORA 2: Ni še konec. "Odpravi celulitis. Enkrat na teden refleksoterapija. Spoznaj vsaj tri zanimive moške za sprehode po parku. Razmisli o svojem spolnem življenju in ga skušaj izboljšati. Razbremeniti se vsega, česar ne potrebuješ."

HELMER 1: Jaz potrebujem svež zrak.

NORA 2: (*na robu histerije*) Strinjam se, da je noro! Zato pa sem naredila zzzzp! in rekla: konec! Živeti je treba s tem, kar bi lahko vzel s seboj, če bi se moral rešiti s potapljačice se ladje.

HELMER 1: Tri zanimive moške za družbo na samotnem otoku.

NORA 2: Torvald, zakaj me narobe razumeš?

HELMER 1: (*se napoti k izhodu*) Si mi pustila kak suknjič? Čevlje? Ali bom odslej hodil v službo v copatih?

NORA 2: Od kdaj pa hodiš v službo po tem, ko si se ravnokar vrnil iz službe?

HELMER 1: Ne grem v službo. Peljem se na izlet v naravo. Zunaj je lepo vreme. Ali si tudi tega črtala? Spoznat grem tri zanimive ženske za sprehode po parku.

NORA 2: Torvald ...

HELMER 1: Jebi se. Lahko bi mi povedala, kaj te razjeda. Lahko bi stvari izpeljala skupaj. Ne pa kot strela z jasnega.

NORA 2: Torvald, dobro veš, da sem po naravi skrajno prilagodljiva.

HELMER 1: Oh ...

NORA 2: In bom počela to, kar hočejo drugi, samo zato, da jih ne bi spravila v slabo voljo. Nisem mogla tvegati, da me odvrneš od mojega namena.

HELMER 1: Briga me, kaj počneš s sabo. Ne moreš pa tega početi z mano.

NORA 2: Na. *(Seže v žep in mu izroči droben predmet.)*

HELMER 1: Kaj je to?

NORA 2: Avtobusni žeton.

HELMER 1: *(ji vrne žeton)* Saj imam avto.

(Gre proti vratom, se nenadoma ustavi in otrpne, se počasi obrne.)

Povej, da ni res.

NORA 2: Žal, Torvald. Danes zjutraj sem ga prodala. Za dobro ceno.

HELMER 1: In denar?

NORA 2: Pol je šlo za revne v Afriki ...

(Helmer 1 dvigne roko, da bi jo udaril.)

Pol pa zatočišču za ženske, ki ne morejo živeti doma, ker jih možje pretepajo.

(Se mu sladko nasmehne. Helmer 1 počasi spusti roko, se zruši v naslanjač in zahlipa. Nora ga opazuje zmagoslavno in hkrati s sočutjem.)

HELMER 1: *(skozi solze)* Te lahko nekaj vprašam?

NORA 2: Izvoli.

HELMER 1: Zakaj si nehala delati z mano? Zakaj si pustila službo?

NORA 2: Ker sem nujno potrebovala nekoliko več svobode.

HELMER 1: Misliš, priložnosti, da spoznaš zanimive moške za sprehode po parku?

NORA 2: Samostojna patronažna sestra lahko naredi veliko dobrega. Veš, koliko bolnikov ne more dobiti oskrbe? Tudi ti bi lahko postal zasebnik. Ne vem, zakaj vztrajaš pri seciranju trupel. Lahko bi šel v splošno prakso.

HELMER 1: Lahko bi. Če bi bil moški.

NORA 2: Nekoč si bil.

HELMER 1: Nekoč.

NORA 2: A zdaj nisi?

HELMER 1: Počutim se kot napol gnila zeljna glava.

NORA 2: Tudi zgledaš tako. Na.

(Iz žepa potegne robec in mu ga izroči.)

Deset sem jih dala Karitasu, enega sem ohranila. Vedela sem, da ti bo prav prišel.

Tema.

Osmi prizor

Nora 1 sedi na kavču in bere knjigo. Na mizici pred sabo ima kozarec in steklenico viskija. Nora 2 sedi pri računalniku in preverja sporočila. Seže po mobilu in utipka ševilko z ekrana.

NORA 2: *(prijazno)* Dober dan ... Dobila sem sporočilo, da iščete medicinsko sestro za privatno oskrbo ... Za kakšnega bolnika gre? ... Aha ...

(Vzame blokec in kuli, si zapisuje.)

Nima večjih problemov, je pa inkontinenten ... Česa ne more zadržati v sebi? ... Blata ... Kolikokrat na dan? ... Vsakih pet minut ... No ja, devetdeset let ni ravno rosna mladost ... Trenutno sem žal zelo zasedena ... Ne gre za to, v svojem poklicu sem vajena še veliko hujšega, gre za ...

(Zavzdihne in živčno udarja s kulijem po mizici.)

Kdo pa je skrbel zanj doslej? ... Kaj je storil? ... Segel ji je pod krilo ... Dvomim, da je odšla zaradi tega ... To se ji je mogoče zdelo celo zabavno ... Ne razumite me napak, ampak odšla je najbrž zato, ker je sprevidela, da je usposobljena za zahtevnejša opravila, kot je brisanje riti geriatričnemu Romeu ... Halo?

(Odloži mobilni telefon, se nasloni nazaj.)

Na pomoč ... Torvald, vrni se ... Hočem nazaj v secirnico ...

(Zbere se in začne pisati elektronsko sporočilo.)

Dragi Torvald ...

(Zbriše napisano in začne znova.)

Najdražji Torvald ...

(Nadaljuje s pisanjem. Na kavču poleg Nore 1 zazvoni mobilni telefon. Dvigne ga in sprejme klic.)

NORA 1: Pozdravljen, moj nepozabni ... Si v redu? Kako te ne obiskujem, saj sem bila pred desetimi dnevi ... No, pred dvajsetimi ... Kaj so odkrili? ... Plantarni fasciitis ... Odkril si ga sam med hojo po garsonjeri ... Se mi je zdelo ... In kako se počutiš? ... Konsistentno slabo ... To je dobro ... Resno mislim, Torvald, konsistentnost simptomov nakazuje, da se je stanje stabiliziralo in lahko pričakuješ, da boš živel v relativno mizernem stanju še petdeset let ...

(Prižge si cigareto, vstane, začne hoditi po sobi.)

Sem, Torvald, sem pripravljena na slabo novico ... Navsezadnje bi najslabša novica pri tebi bila, da nimaš slabe novice ... Patronažna sestra je rekla, da ne bo več prihajala ... Nič hudega, dragi, poiskala bom drugo ...

(Ustavi se pri mizici, naredi požirek.)

Ne bo težko, ponudb je več kot povpraševanja ... Zakaj pa je odpovedala? ... Poskušal si jo zadaviti ... Zakaj, če smem vprašati? ... Prosil si jo, naj ti dovoli, da ji položiš roke okoli vratu?!!!

(Natoči si kozarec viskija, naredi požirek, odloži kozarec, hodi naprej.)

Vem, da svoje Nore nisi zadavil do konca, vendar to ne pomeni, da zdaj lahko daviš druge ženske ... Kaj ti pa je? ... Ne, Torvald, nimaš pravice daviti drugih

žensk ... Pri nama je bilo drugače, midva sva ... Čakaj, čakaj, a sta s patronažno sestro ... Nista ... No, hvala bogu, ker drugače ne bi nikoli več prišla na obisk ... Ja, poiskala ti bom drugo, ne skrbi ...

(Prekine pogovor in vrže mobilni na kavč.)

Okej, punca, zdaj pa globoko zajemi sapo ...

(Zajame sapo.)

Zahvali se Bogu, da si jo tako poceni odnesla ...

(Sklene roke, pogleda proti stropu)

Hvala ti, Bog ...

(Sede, pograbi Oglasnik in začne preverjati oglase. Vzame mobilni, vtipka številko. Zazvoni mobilni Nore 2. Dvigne ga in sprejme klic.)

NORA 2: Dober dan želim.

NORA 1: Berem, da nudite oskrbo na domu.

NORA 2: Odvisno komu.

NORA 1: V oglasu piše, da vsem, razen bolnikom z aidsom in boleznijo norih krav.

NORA 2: In kaj imate vi, prvo ali drugo?

(Nora 1 hoče nekaj reči, si premisli, prekine klic.)

Shit.

NORA 1: *(seže po Oglasniku)* Začnimo znova.

(Nora 2 vzame mobilni, poišče številko zadnjega klica, pokliče nazaj. Nora 1 preveri, kdo kliče, primerja številko s tisto v Oglasniku, se nasmehne, se ne odzove. Naposled prekine klic.)

NORA 2: Kaj mi je? Kaj mi je?! KAJ MI JE?!

(Odloži mobilni in se vrne k pisanju pisma. Ne more se zbrati. Pogleduje mobilni. Ponovi klic. Nora 1 preveri številko. Ignorira zvonjenje. Potem si naenkrat premisli in seže po telefonu.)

NORA 1: Halo?

NORA 2: Mislim, da je prišlo do majhnega nesporazuma.

NORA 1: A res? Kdo pa ste?

NORA 2: Nudim strokovno oskrbo bolnikom na domu.

NORA 1: Nisem bolna.

NORA 2: Vem, da niste. Imate bolnika. A nisve prej govorili?

NORA 1: Pravilno se reče nisva. A nisva prej govorili?

NORA 2: *(se odloči, da bo prekinila klic, si premisli)* A res? No, vi že veste. Moja izobrazba je bolj ...

NORA 1: Ozka?

NORA 2: Strokovna. *(Prekrije slušalko z dlanjo, sebi.)* Zakaj se trudim? *Zakaj se trudim?!!!*

NORA 1: Tudi moja ni ravno široka.

NORA 2: Ne bi rekla. Zvenite kot pedantna učiteljica. *(Prekrije slušalko.)* Kaj mi je danes?! *(Znova v slušalko.)* S tem ne mislim nič slabega. Natančnost je nekaj, kar pri sebi pogrešam.

NORA 1: To pa ni dobro.

NORA 2: Tega se zavedam.

NORA 1: Lahko se zgodi, da bolniku daste napačno zdravilo.

NORA 2: Imam priporočila ugledne bolnišnice, kjer sem bila zaposlena.

NORA 1: Ampak zdaj ste svobodni.

NORA 2: Kar zadeva poklic.

NORA 1: Ne pa tudi sicer.

NORA 2: Ne pa tudi sicer. Smem vprašati, s čim se ukvarjate?

NORA 1: Zakaj vas to zanima?

NORA 2: Ne zgodi se pogosto, da bi se pogovarjala z žensko, ob kateri čutim, da bi si imele kaj povedati.

NORA 1: Imeli kaj povedati.

NORA 2: Tudi kaj človeškega, ne samo slovničnega.

NORA 1: Upam, da mi ne lezete v rit, da bi dobili posel.

NORA 2: Resno mislim. Ponavadi me obdajajo na smrt dolgočasni moški. Če bi mogla, bi jih odpihnili. Vse naenkrat.

NORA 1: Kar nekaj bridkosti je v teh besedah.

NORA 2: Vaše izkušnje so verjetno drugačne.

NORA 1: Z moškimi? (*Se zasmije.*) Moje izkušnje z moškimi so take, da bi odpihnile vas, če bi vam jih naštela.

NORA 2: Potem imave marsikaj skupnega.

NORA 1: Imava, ne imave.

NORA 2: Brezupno, a ne?

NORA 1: Ne, simpatično. Jaz sem brezupna. Opravičujem se. Danes je tak dan. Obvisela sem in ne vem, kam naprej.

NORA 2: Jaz že dolgo ne vem, kam naprej. Danes se mi je posvetilo, da bi morda bilo najpametneje iti nazaj.

NORA 1: Še ena usluga moškim? Odsvetujem.

NORA 2: Zakaj?

NORA 1: Moški zmeraj hočejo, da se vrnemo na štartne pozicije. Nikoli niso prepričani, da so nam uspeli dokončno zaviti vrat. Hočejo poskusiti znova in znova.

NORA 2: Ženske pa jim pri tem pomagamo.

NORA 1: Brez dvoma.

NORA 2: Ker nas je strah, da bi ostale same.

NORA 1: Jaz sem sama.

NORA 2: Jaz tudi. Trenutno.

NORA 1: In kako se počutite?

NORA 2: Kot da bi raje imela ob sebi moškega.

NORA 1: Tudi za ceno ponižanja?

NORA 2: Skoraj.

NORA 1: Zvenite kot mamica, ki je izgubila edinčka.

NORA 2: Edini otroci v mojem življenju so bili moški.

NORA 1: Dobrodošli v klubu mučenic ljubezni. Izvoli, dragi. Ti povej. Ti se odloči. Vodi naju. Jaz sem slepa.

NORA 2: Tudi v vojski niso vsi generali.

NORA 1: Ne morem verjeti. Na čigavi strani ste?

NORA 2: Zakaj mora naš odnos z moškimi biti vojna?

NORA 1: Ker nam je vsiljena. Bomo kar pokleknile?

NORA 2: Ne vem.

NORA 1: Krive smo same, ker se zaljubimo – ne v tisto, kar moški so, ampak v tisto, kar bi radi postali.

NORA 2: Spodbujamo jih.

NORA 1: Ne, sodelujemo pri zaroti sprenevedanja in laži.

NORA 2: A res?

NORA 1: Ja. Prepričane smo, da moški ne morejo uresničiti svojih sanj, ker ob sebi nimajo ženske, ki bi jim hotela stati ob strani. In potem jim stojimo ob strani. Do bridkega konca. Našega.

NORA 2: Kar je na svoj način plemenito.

NORA 1: Natanko to nam ves čas sugerirajo. Da bi naredile še eno napako. In jo naredimo.

NORA 2: Kakšno?

NORA 1: Odpovemo se lastnim sposobnostim in talentom. Da ne bi ogrožale svojega princa.

NORA 2: Ne vzemite tega osebno, ampak vse to zveni kot nekaj iz feminističnega priročnika.

NORA 1: Touché!

NORA 2: Kako prosim?

NORA 1: Oh, nič ... Kako sva sploh prišle na to?

NORA 2: Prišli.

NORA 1: Kaj?

NORA 2: Prišli na to.

NORA 1: Hvala.

NORA 2: Hvala vam. Poklicali ste, ker potrebujete zdravstveno oskrbo.

NORA 1: Ne zase. Za svojega bivšega. Čeprav razmišljam, ali ne bi bilo preprosteje, da ga pustim kar umreti.

NORA 2: A je težek primer?

NORA 1: Nenehno si meri temperaturo, pritisk, holesterol, trigliceride, sladkor v krvi, število levkocitov, eritrocitov, trombocitov. Paraliziran je od strahu, da mu bije zadnja ura. Odkrito rečeno: ne vem, ali sem dovolj kruta, da vam naprtim kaj takega.

NORA 2: Pravzaprav mi je ta sindrom zelo znan. Če sem odkrita, sem pred časom živela s takim človekom.

NORA 1: Nemogoče. Zmeraj sem mislila, da obstaja samo en tak primer.

NORA 2: Očitno ne.

NORA 1: Ves čas sem imela občutek, da živim s kadavrom.

NORA 2: Tudi jaz. Kar je bilo toliko hujše, ker sem bila zaposlena v secirnici, kot asistentka patologa. (*Dolg premor.*) Halo? Ste še tam?

NORA 1: (*se skuša zbrati*) Prevrnila sem kozarec vina. In to na preprogo. Sranje! Opravičujem se.

(*Živčno si prižge novo cigareto.*)

NORA 2: Kako potem? Jaz sem prosta, lahko začnem jutri.

NORA 1: Veliko sva si povedali, zato bi rada bila odkrita. Doslejšnja skrbnica je pobegnila, ker jo je skušal zadaviti. In kar naprej ji je segal pod krilo.

NORA 2: Ponavadi nosim hlače. Kar se davljenja tiče, pa si lahko nadenem ortopedski ovratnik iz mavca.

NORA 1: Vidim, da vam je veliko do tega posla.

NORA 2: Svobodnjaki vzamemo, kar se ponuja. Samo ena stvar bi me lahko odvrnila. Mi lahko poveste, kako je z njegovimi sfinkterji?

NORA 1: Sfinkterji?

NORA 2: Lahko zadrži v sebi vodo in blato?

NORA 1: (*se zasmeje*) O moj Bog! Sem že mislila, da sem naletela na nekaj iz slovarja novih besed. Sfinkterji! Seveda vem, kaj so sfinkterji. Z njegovimi je vse v redu.

NORA 2: Imate tudi vi slovar novih besed?

NORA 1: Seveda. Zakaj?

NORA 2: Kaže, da je zelo razširjen.

NORA 1: Mogoče manj, kot si mislimo. Na eno stvar bi vas vseeno opozorila.

NORA 2: Povejte.

NORA 1: Bolnik, za katerega boste skrbeli, živi v garsonjeri, ki sem mu jo najela, ker ga doma nisem mogla prenašati. Vse to me ogromno stane in sam Bog ve, kako bom odplačala posojilo. Ampak on misli, da je garsonjera del dislocirane klinike za razstrupljanje in da je na smrt bolan. Ga lahko ohranjate v veri, da je zanj pretvegano priti domov?

NORA 2: Če tako želite.

NORA 1: Si boste zapisali podatke?

NORA 2: Pošljite mi jih po elektronski pošti. To bo tudi najin uradni dogovor. Imate to možnost?

NORA 1: Skratka, veronika@hotmail.com.

NORA 2: Kako veste, da sem Veronika?

NORA 1: (*se zmede*) Kako vem? ... Predvidevam Ne, nič ne predvidevam, v oglasu piše.

NORA 2: Pravzaprav nisem Veronika, ampak Nora.

NORA 1: O ...

NORA 2: Poznate dramo?

NORA 1: Ne hodim v gledališče. Sploh pa se mi zdijo te stare igre povsem neprimerne za današnji čas. Od takrat je minilo sto petdeset let.

NORA 2: Lahko vam zaupam še nekaj. Moškemu, s katerim sem nekaj časa živela, je ime Torvald.

NORA 1: Kako romantično! Pozdravite ga, ko ga vidite.

NORA 2: Dvomim, da ga kdaj bom.

NORA 1: Svet je poln presenečenj. Pa še nekaj. Tisti ovratnik iz gipsa si le natakните.

(Prekine zvezo, položi mobilni telefon na mizico, sede na kavč, zavzdihne, si nazdravi z dvignjenim kozarcem.)

Touché!

NORA 2: *(se vrne k pisanju pisma)* Najdražji Torvald ... Ne ... Moj edini ... Ne ... Poslušaj, baraba! ... Če misliš, da lahko kar ...

(Preneha in strmi v zrak. Se znova loti pisanja.)

Priznam, da sem naredila nekaj napak ...

Deveti prizor

Helmer 1 vstopi skozi glavni vhod s knjigo v roki. Ustavi se in gleda Nora 1. Približa se in sede v naslanjač.

HELMER 1: Vrata so bila odprta. Pa sem kar vstopil.

NORA 1: Za to pa so vrata. Da skozi odjebemo. In se vrnemo. Kot skesani psi.

HELMER 1: *(položi knjigo na mizico)* Akviziter sem. Prodajam slovar klišejev.

NORA 1: Oh ... Kaj bi z njimi?

HELMER 1: Klišeji so pomemben del naše vsakdanjosti.

NORA 1: Bo že držalo; enega ste ravnokar uporabili.

HELMER 1: Beseda je dala besedo in kliše je udaril kot strela z jasnega.

NORA 1: Verjetno se prej ali slej tudi nove besede spremenijo v klišeje.

HELMER 1: Ne morem se znebiti občutka, da me berete kot odprto knjigo.

NORA 1: Ne povsem. Veliko vode je preteklo pod mostom, odkar sva takole sedela.

HELMER 1: Veliko vode, ki je povzročila poplave na enem in sušo na drugem koncu.

NORA 1: Oboje na obeh koncih.

HELMER 1: Suhe poplave.

NORA 1: Suhe oči, potem ko ni bilo več solza. Ko je ostala samo še želja, da se vrne milo za drago.

HELMER 1: Da se kliše s klišejem izbije.

NORA 1: Maščevanje je sladko.

HELMER 1: Brez dvoma. Žal pa lahko ima za posledico sladkorno bolezen.

NORA 1: Kakšni so simptomi?

HELMER 1: Dezorientacija. Občutek tesnobe. Koma.

NORA 1: Kdo bi si mislil, da so celo simptomi klišeji!

HELMER 1: Živeti izvirno je toliko težje, kolikor večkrat človek ponovi isto napako.

NORA 1: Ste prišli, da bi jo ponovili?

HELMER 1: Nobeden od naju ni več tako naiven, da bi kupil mačka v žaklju. Zato si morava naliti čistega vina.

NORA 1: Ne vem, če je to mogoče.

HELMER 1: Zakaj ne?

NORA 1: Ker volk nikoli ne menja dlake.

HELMER 1: Razen če stopi iz svoje kože. In se izkaže, da je pravzaprav črna ovca.

NORA 1: Tudi črna ovca lahko ima kaj za bregom.

HELMER 1: Željo po travi. To je vse, kar ima za bregom.

NORA 1: A ni trava na drugi strani plota bolj zelena?

HELMER 1: Seveda. Zato pa je črna ovca skočila nazaj čez plot.

NORA 1: Diši po oportunizmu.

HELMER 1: Ne. Črna ovca bi rada ujela zadnji vlak.

NORA 1: Kam se ji pa mudi?

HELMER 1: Nazaj v planinski raj.

NORA 1: Tam so se stvari spremenile. Tema je kot v rogu, lije kot iz škafo, vsaka bilka zelene trave pa je dvorezen meč.

HELMER 1: Če je stvar taka, se je treba lotiti sanacije.

NORA 1: So stvari, ki niso rešljive. Treba jim je pustiti, da v miru izdihnejo.

HELMER 1: *(se počasi dvigne)* Škoda. Klišeji očitno lažejo.

NORA 1: Sedi, Torvald, in nehaj s temi osnovnošolskimi fintami, ker ne bova z njimi ničesar rešila.

HELMER 1: Prihajam skesan in z iskrenim upanjem, da lahko nadaljujeva tam, kjer sva končala: je to finta?

NORA 1: Največja od vseh. Ti si končal na Veroniki, jaz pod njenim Torvaldom; tam bi rad, da nadaljujeva?

HELMER 1: Vrnil sem se, ker sem sprevidel, da te pravzaprav ... da te pravzaprav ...

NORA 1: Kaj?

HELMER 1: Da te pravzaprav ...

NORA 1: Potrebuješ?

HELMER 1: Ne. Ljubim.

NORA 1: *(se glasno zasmije)* Da me pravzaprav ljubiš! ... Daj no! Odrasel moški ne odkrije ljubezni, kot da je na tleh slučajno zagledal bankovec za sto dolarjev.

HELMER 1: Dal ti bom vse.

NORA 1: Izbral si drugo.

HELMER 1: Naredil sem napako.

NORA 1: To ni poboljševalnica.

HELMER 1: Dati človeku še eno priložnost je krščansko.

NORA 1: Gledati svojo ljubico, kako se natika na mrtvaka, pa tudi, verjetno.

HELMER 1: Dobro veš, da sem si tisto izmislil.

NORA 1: Že misel sama je dovolj gnusna.

HELMER 1: Bog nas je ustvaril, hudič pa pokvaril. Kdo sem, da bi skušal preseči človeško povprečje?

NORA 1: Ti je dala nogo?

HELMER 1: Jaz njej.

NORA 1: Si jo ... ljubil?

(Se zasmije.)

Oprosti. Beseda mi še zmeraj ne gre iz ust, ne da bi me spravila v smeh!

HELMER 1: Nikoli tako kot tebe.

NORA 1: Nikoli od zadaj? Ne verjamem.

HELMER 1: In ti? Si ljubila njega?

NORA 1: Torvalda?

HELMER 1: Torvald sem jaz.

NORA 1: To si kar misli. Torvaldov je za veliko dvorano. Za pol sveta. In vsi ste enaki. Morje klonirane moškosti.

HELMER 1: Nihče ni tak, kot sem jaz.

NORA 1: To je vaš skupni imenovalec. Vera, da ste enkratni.

HELMER 1: Ne vsi. Samo jaz.

NORA 1: Poplavljalec. Ha! Kaj si nazadnje poplavlil?

HELMER 1: Secirnico na patološkem oddelku. Po nerodnosti sem porinil mizo ob klimatsko napravo, prebil cev in končal s tremi plavajočimi trupli.

NORA 1: *(se zasmije)* O moj Bog ... Čisto tebi podobno.

HELMER 1: Veseli me, da nisi pozabila, kako zabaven znam biti.

NORA 1: Očitno premalo za Veroniko.

HELMER 1: Odšel sem, ker mi je šla na živce.

NORA 1: Poplavljalec je postal odhajalec.

HELMER 1: In ti? Kako si se lahko spečala s tistim ... hipohondrom? To sem vzel kot osebno žalitev.

NORA 1: Hotela sem biti dobra. In on mi je to omogočil. Ženske smo drugačne od moških.

HELMER 1: In zdaj? Nisi več ... *dobra*?

NORA 1: Mislim, da sem zadostila tej svoji želji. Vse ima svoje meje. Poleg tega ...

HELMER 1: Kaj?

NORA 1: Ne, tega ti ne bom povedala. Ne boš prenesel.

HELMER 1: Bom.

NORA 1: Ne, udaril me boš.

HELMER 1: Iz drugačnega testa sem, kot misliš.

NORA 1: Veseli me, da si prvi uporabil besedo. Torej, dragi Torvald: testen si. Tudi kadar si najmanj testen, si še vedno testen. V primerjavi z njim.

HELMER 1: *(nekoliko pokašlja)* Govoriš o mojem značaju ali ...?

NORA 1: Ne, Torvald. Značaja tako ali tako nimaš, to veva oba že dolgo. Govorim o izrastku, ki Torvalde definira kot moške. Eni imate testene, drugi pa bolj jeklene.

(Helmer 1 zapre oči in se nasloni nazaj.)

Ves bled si naenkrat. Ti skuham čaj?

HELMER 1: Utrujen sem. Za mano je pet obdukcij. Med njimi umorjena ženska.

NORA 1: Že spet? Kdo mori vse te ženske? Da ni to le tvoja želja? Ti prinesem robček?

HELMER 1: *(se bori s solzami)* Sploh ne vem ... Veronika mi je očitala, da mislim samo na seks ...

NORA 1: Ne gre za to, na kaj misliš. Gre za to, kaj nudiš. Če misliš preveč, mogoče lahko nudiš manj.

HELMER 1: *(si briše solze z rokavom suknjiča)* Nikoli nisi ... Nikoli nisi ...

NORA 1: Torvald je mislil predvsem na svoje bolezni. Sploh se ni trudil, da bi name naredil vtis. Včasih je med seksom bral Veliki slovar simptomov. Popolnoma mi je prepustil svojo stvar. Mogoče je v tem odgovor.

HELMER 1: Vse ste enake. Ne zanima vas seks ali odnos. Edino, kar vas zanima, je oblast.

NORA 1: Mogoče ste najbolj testeni tisti, ki se najbolj trudite, da bi nas podredili svoji volji. Čudno, da tega še niste pogruntali. Vsaj inteligentni med vami.

HELMER 1: *(se pogrezne nazaj v naslanjač)* Počutim se, kot da se razkrajam.

NORA 1: Razkroj je naravna nujnost. Razkroj omogoča novo rast. Si pozabil? Rad bi ostal na isti točki. To ni mogoče. Gibati se je treba s tokovi. Usihati, ko je čas usihanja, rasti, ko je čas rasti.

HELMER 1: Jebeš vse to.

NORA 1: Zdravnik si, Torvald. Kako govoriš?

HELMER 1: (*vstane*) Jebi tudi sebe, ker jaz te ne bom. Pa ne zato, ker sem preveč testen. Gabiš se mi s svojo ... žensko superiornostjo.

NORA 1: Postal si že homo sapiens. Zdaj pa se znova spreminjaš v neandertalca.

HELMER 1: Edini način, da preživiš med norimi babami.

NORA 1: Zakaj moraš biti tako ... brez fines?

HELMER 1: Mislil sem, brez dvoma testen tudi v možganih, da gre za poskus premirja med človekoma, ki sta naredila nekaj napak, imata pa dovolj skupnega, da bi lahko, nekoliko bolj izkušena in z nekoliko dobre volje, ustvarila nekaj, kar bi ustrezalo ne le enemu, ampak obema.

NORA 1: O čem govoriš?

HELMER 1: O ljubezni. Krava. Odpri slovar novih besed, če ti je stvar neznana.

NORA 1: Mislim, da bo dovolj, če odprem slovar klišejev, glede na to, kako se ponavljaš.

HELMER 1: Ne ponavljam se. So stvari, ki so trajne in se ponavljajo same od sebe. Ne nudim ti nič izvirnega. Po vseh napakah ti nudim samo testen občutek varnosti.

NORA 1: Ukradel si mi pištolo.

HELMER 1: Res je. Je to trenutek, ko bi jo rada uporabila?

NORA 1: Kaj si storil z njo?

HELMER 1: Ustrelil sem Veroniko.

NORA 1: In?

HELMER 1: Ni zaleglo. Moje srajce je podarila Rdečemu križu. Moj avto je prodala in izkupiček poslala žrtvam lakote v Afriki. Moje kravate je nalepila na stene v stranišču. Rekla je, da imava vsega preveč. Zakaj ne morete ženske ugotoviti, kaj hočete, in potem ostati pri tem?

NORA 1: Od kdaj pa moški veste, kaj hočete?

HELMER 1: Vidim, da nimam tu kaj iskati. Počutim se kot na pokopališču.

NORA 1: Sedi, Torvald.

HELMER 1: Nisem tvoj pes.

NORA 1: Mogoče pa bi jaz rada ponovno bila tvoja psica.

HELMER 1: Psice ne jejo testa. Prasice tudi ne. Strupene kače še manj.

NORA 1: Od kod pa je to? Iz slovarja ljubkovalnih imen? Kaj mi še lahko ponudiš?

HELMER 1: Slovar tišine.

(Se napoti k izhodu.)

NORA 1: Potem pa mi vrni pištolo, ker se hočem ubiti.

HELMER 1: *(se obrne)* Lahko ti pomagam.

(Iz žepa potegne pištolo in ustreli proti njej. Nora 1 poskoči, se zgrabi za prsi in se zvrne na kavč. Obleži na hrbtu, negibna.)

Je lepo biti mrtev? *(Naredi dva koraka proti njej.)*

Precej testeno zgledaš. Nora? Kaj ti je?

(Poklekne ob njej, jo prime za brado in ji potrese glavo.)

Nora, dovolj je tega. Odpri oči in me poglej.

(Zmeden pogleda pištolo v desni roki.)

O Marija ... Pa ne, da je dala noter pravi naboj ... Mislil sem, da se šali ...

(Z levo roko potipa Nora 1 po prsih.)

Nikjer nimaš rane, nehaj s tem.

NORA 1: *(plane pokonci in ga objame okrog vratu)* Hej! Po joških me šlataš, kako lepo!

HELMER 1: *(otrpne)* Oprosti.

NORA 1: Daj še. Tako kot nekoč. Ni tako dolgo nazaj, da bi pozabil. Daj no, Testenko. Boš videl, kako hitro boš v mojih rokah postal Jeklenko.

HELMER 1: Gre za vprašanje ponosa.

NORA 1: Saj zato. Boš videl, kako ponosen boš, ko bom končala s tabo.

HELMER 1: Ne vem.

NORA 1: Daj no. Tako kot prvič. Poplavi me, a ne vidiš, da sem vsa razpokana od suše? Ti si edini, ki me znaš prepojiti tako, da iz mene poženejo rože.

HELMER 1: *(se obira)* Ne vem.

NORA 1: *(mu potegne pištolo iz roke in jo uperi vanj)* Si bil kdaj posiljen?

HELMER 1: Ne.

NORA 1: *(mu pritisne cev pištole ob sence)* Potem sploh ne veš, kaj si zamudil.

Tema.

Deseti prizor

Nora 1 sedi v naslanjaču in si lakira nohte. Vsake toliko časa naredi požirek viskija. Zraven kadi in preklada cigareto iz ust v roko, iz roke v roko in nazaj v usta. Zapleten maneuver. Helmer 2, oblečen za maraton, s pištolo v roki, po vojaško koraka gor in dol in si brunda koračnico.

HELMER 2: Ta ram ta tam, ta ram ta tam, ta ram ta tam; tara tamta tara tamta tara tamta; trum trum trum; hampti dumpti humpti dampti; taratum taratum taratum ...

(Zazvoni mobilni telefon na računalniški mizici. Helmer 2 seže po njem in sprejme klic.)

Prosim. Gospodična Veronika je službeno odsotna. Naročila sprejemam jaz.

Njen mobilni? To je njen mobilni. Jaz sem prof. dr. Torvald Helmer, strokovnjak za kardiologijo, onkologijo, sociologijo in zdravamarijo. Šalim, jaz? Nasprotno, gospa; življenje je borba proti neizbežnemu koncu in jaz sem zmagal.

(Prekine klic, odloži mobilni, vstane, nadaljuje s korakanjem.)

Eins, zwei, drei, vier; one, two, three, four; uno, due, tre, quattro; jedan, dva, tri, četiri; satu, dua, tiga, empat; en, tve, drij, vier, hutje van papier ...

(Pohiti k mizici z računalnikom, pograbi mobilni, poišče številko zadnjega klica, pokliče, nestrpno čaka na odgovor.)

Še enkrat Torvald Helmer. Prejšnja informacija o mojem poklicu je bila napačna, ravno kar sem se spomnil, da sem prevajalec, in to eden najboljših, o tem ni debate, da se razumeva, prevedel sem Sveto pismo iz petintridesetih jezikov v petintrideset drugih jezikov, in to simultano, sem strokovnjak za simultano prevajanje ... Halo ... Halo ...

(Odloži mobilni, se zruši na stol, obsedi, strmi predse. Nora pride iz kuhinje s skodelico čaja; položi jo na mizico z računalnikom. Spotoma poboža Helmerja 2 po glavi.)

NORA 2: Čajčka za malega zajčka.

HELMER 2: Mali zajček, bum. *(Si pritisne pištolo k sencu.)* Mali zajček, bum. *(Pomeri proti Nori 2.)* Bum bum.

NORA 2: Mali zajček mora popiti čajčka. Dobro za malega zajčka. V čajčku zdravilo. Po zdravilu zajček ajčka.

HELMER 2: Prof. dr. Torvald Helmer je strokovnjak za: *(govori zelo hitro)* morfologijo, urologijo, ufologijo, teologijo, sinologijo, spektrologijo, astrologijo, histologijo, seksologijo, psihologijo, indologijo. Bravo. Prof. dr. Torvald Helmer je rešil križanko. Nagrada.

(Iztegne roko. Nora seže v žep, izvleče čokolado, odtrga košček in ga položi Helmerju 2 na iztegnjeno dlan.)

NORA 2: Priden zajček. Zdaj pa čajčka.

HELMER 2: *(pogoltne čokolado in na dušek izpije skodelico čaja)* Priden zajček. Nič več čajčka. Še en čoki.

(Iztegne dlan. Nora 2 odtrga še en košček čokolade in mu ga položi na dlan. Helmer 2 ga pogoltne.)

Čoki bye bye. Čajček bye bye. Zajček ajčka.

(Leže na tla in se zvije v držo dojenčka v maternici.)

NORA 2: Je zajček pozabil, da ima posteljo?

HELMER 2: *(je ne sliši, brbra samemu sebi)* Prof. dr. Torvald Helmer je strokovnjak. Prof. Helmer je strokovnjak za genealogijo, frenologijo, filozofijo, ontologijo in petintrideset drugih redkih bolezni, ki grozijo človeštvu ... *(Čedalje šibkeje)* Profesor Helmer ... Profesor ... Profesor zajček ... Zajček ajčka ...

(Nora 2 se skloni in ga potrese za rame. Helmer 2 je zaspal.)

NORA 2: *(se vzravna)* Tako. Pa si dober za deset ur.

(Stopi čezenj in dvigne mobilni telefon. Vtipka številko. Na čajni mizici zazvoni mobilni telefon Nore 1. Nora 1 sprejme klic.)

NORA 2: Jaz sem. Bi bil zdaj primeren trenutek za tisti obisk?

NORA 1: *(pogleda na uro)* V redu. Še kake tri ure bom sama.

NORA 2: Pohitela bom.

(Skloni se in potegne pištolo Helmerju 2 iz roke. Položi pištolo in mobilni telefon v torbico, odide skozi glavna vrata.)

NORA 1: *(si ogleduje nalakirane nohte)* Na nana nana nana, nanana, na na, na na na, nana nanana ... *(itd.)*

(Helmer 1 vstopi pri glavnem vhodu in se počasi pritihotapi za Noro 1, obstane za naslanjačem.)

HELMER 1: Na nana nana na nanana ...

NORA 1: *(se silovito prestraši)* Torvald ... Zakaj si pa kar naenkrat doma? *(Pogleda na uro.)* Tri ure prezgodaj.

HELMER 1: Motim?

NORA 1: Seveda ne, samo prestrašil si me. Je kaj narobe?

HELMER 1: Nasprotno. Golob je prišel preverit, ali se spomniš, da se golobička rima ... s čim že?

NORA 1: Torvald ... nisem razpoložena za obrabljene šale.

HELMER 1: Saj ne bi prišel nenapovedan, ampak spomnil sem se starega Jurca, ki se rima ... s čim že?

NORA 1: Torvald, a ne bi počakal na boljši trenutek?

HELMER 1: Saj čakam. Mrtvaki čakajo na moj nož, jaz, prismuk, pa že dva tedna čakam na ... kaj že?

NORA 1: Ne vem, kako naj se odzovem na to.

HELMER 1: Pretvarjaj se, da ne veš, na kaj namigujem. Kot ponavadi.

NORA 1: Torvald, najin odnos je v zelo delikatni fazi.

HELMER 1: Najin odnos? Je to iz slovarja novih besed?

NORA 1: Iz slovarja klišejev. Najin odnos je postal klišejest, in to, kar počneš, mu ni v nobeno korist.

HELMER 1: Vzela si me nazaj. Hotela si me nazaj. Zdaj te pa moti, ker imam želje?

NORA 1: Mogoče me moti tvoja bližina.

HELMER 1: Moti te, da nisem mrtvak. Poznam tvojo igro. Ti sploh ne igraš. Vzamem ti kmeta, pa prevrneš šahovnico in se kujaš.

NORA 1: Torvald, pojdi nazaj v službo. Prosim.

HELMER 1: Ga pogrešaš?

NORA 1: Koga, za božjo voljo?

HELMER 1: Gospoda Brezbrižnega! Gospoda Jeklenka! Zakaj mi nisi povedala, da si ga obiskala, potem ko si me vzela nazaj?

NORA 1: Urejala sem stvari, bil je v moji oskrbi. Morala sem.

HELMER 1: Nisi morala, hotela si. Kolikokrat?

NORA 1: Kaj?

HELMER: Kolikokrat si se nataknila?

NORA 1: *(plane pokonci)* Za božjo voljo, Torvald. Iz katere vasi si? V katerem stoletju si se rodil? Po definiciji bi naj on bil bolan, ugotavljam pa, da si ti.

HELMER 1: Ubil ga bom. In ti boš kriva.

NORA 1: Jaz?

HELMER 1: Dala si mu pištolo. In jaz sem vanjo vtaknil pravi naboj.

(Gre proti izhodu, se obrne, jo pogleda. Odide.)

NORA 1: O moj Bog ...

(Pograbi mobilni telefon, utipka številko. Na mizici z računalnikom zazvoni mobilni telefon Helmerja 2. Helmer 2 se premakne in zaječi. Potem spi naprej. Mobilni telefon zveni. Nora 1 prekine klic. Si natoči kozarec viskija. Roka se ji trese.)

NORA 1: *(nadaljuje z lakiranjem nohtov, zraven odsotno poje)* Na nana nana, na na na, nanana na na, nana nana ...

(Nora 2 vstopi pri glavnem vhodu. Obstane in posluša petje Nore 1. Pokašlja. Nora 1 se zdrzne in se obrne. Nekaj časa se gledata.)

NORA 2: *(se nasmehne in stopi naprej)* Saj se tikave, a ne?

NORA 1: Tikava. Izvoli. *(Pokaže na kavč. Nora 2 sede.)* Celo lepša si, kot sem se bala.

NORA 2: Tudi ti.

NORA 1: *(se zasmeye)* Jaz? Iztrošena kuzla, ki si od same žalosti brez prestanka lakira nohte. Preizkusila sem že dvajset vrst laka.

(Pokaže stekleničke na mizi.)

NORA 2: Nenavadno, da se nisva srečali prej.

NORA 1: Mogoče sva se. Torvald pravi –

NORA 2: Kateri Torvald?

NORA 1: *(se nasmehne)* Moj Torvald.

NORA 2: Kateri tvoj Torvald?

(Nekaj časa se gledata.)

NORA 1: Moj Torvald, tvoj bivši šef v secirnici – prav?

(Nora 2 se nasmehne in prikima.)

Moj bivši in sedanji in mogoče kmalu spet bivši Torvald pravi, da obstaja najmanj dvoje svetov. Mogoče je treba samo iztegniti roko.

(Iztegne roko. Tudi Nora 2 iztegne roko, vendar v nasprotno smer.)

Mogoče tam, pred računalnikom, sedi še en Torvald, tvoj hipohonder Torvald, ki živi vzporedno življenje z neko drugo Noro, se pravi s tabo, in mogoče je vajino življenje uresničitev tistega, kar sva si ves čas želela jaz in moj Torvald.

NORA 2: *(kratek smeh)* Tega si gotovo nista želela. Poleg tega moj in nekaj časa tudi tvoj Torvald ne sedi pred računalnikom, ampak leži na tleh za naslanjačem, nič več hipohonder, ampak psihopat s potrjeno diagnozo.

NORA 1: O ... Nisem vedela.

NORA 2: *(se ozre po sobi)* Zelo podobno pobištvo.

NORA 1: Torvald, tvoj bivši in sedanji, je rekel, da popolnoma isto, barve, razpored, vse.

NORA 2: Mogoče res.

NORA 1: Potem verjameš, da ...

NORA 2: Ne. O vzporednih svetovih imam svoje mnenje. Mislim, da živimo vsi v enem svetu. Celo zaprti smo vanj, obsojeni na dosmrtno ječo.

NORA 1: Ne vem ...

NORA 2: Živimo v svetu moških iluzij, ki jih ne zmoremo uresničiti. Zato nas skozi svojo prozorno ljubezen sovražijo. Oni pa živijo v svetu naših želja, ki jim niso kos. Tudi zato nas sovražijo.

NORA 1: Težko bi rekla, da sovražim katerega od dveh Torvaldov.

NORA 2: Ženske ne znamo sovražiti. Nam ostaja obup.

NORA 1: In prijateljstvo?

NORA 2: Na določeni stopnji modrosti. Ki je hkrati določena stopnja obupa.

NORA 1: Veseli me, da si prišla.

NORA 2: Tudi mene, da si moj predlog sprejela tako brez pomisleka.

NORA 1: Ni bilo brez pomisleka. Pa tudi ne brez razmisleka. Vendar ni bila radovednost, ki je na koncu zmagala.

NORA 2: Ne?

NORA 1: Sprevidela sem, da smo pravzaprav ena družina. Če bi obstajal še kak paralelni svet, bi v njem lahko zaživel skupaj.

NORA 2: Saj ta svet obstaja. In v njem živimo skupaj.

NORA 1: *(se nasmehne)* Prav rada bi to verjela.

(Helmer 1 vstopi skozi glavni vhod, zagleda Helmerja 2, ki še zmeraj leži na tleh. Helmer 1 počepne in ga strese. Helmer 2 zaječi in odpre oči.)

HELMER 1: Kaj je s tabo?

HELMER 2: *(s težavo)* Prof. dr. Torvald Helmer je strokovnjak za zoologijo, pediatrijo, geriatrijo, neologijo ...

HELMER 1: *(vzame iz žepa spraj, razpre Helmerju 2 usta in mu pošprica žrelo)* Nekdo te je drogiral z močnim uspavalom.

(Dvigne Helmerja 2 in ga prisloni ob hrbet naslanjača.)

Čisto njej podobno.

NORA 2: Pravzaprav nisem prišla kar tako. Prišla sem z namenom.

NORA 1: Se mi je zdelo.

HELMER 2: Oprosti, sem rekel. Oprosti, Nora, ampak jaz se nenehno prevajam iz moškega v človeka in iz človeka v moškega. Tradittori traduttori. Vsak moški je zmazek človeka, vsak človek je zmazek moškega. Moški nismo ljudje.

HELMER 1: Vidim, da te je programirala. Ženske niso ljudje.

HELMER 2: Ženske so boginje, ki jim je spodrsnilo pri sestopu z Olimpa in so končale ob vznožju hudo obtolčene, samo še senca tistega, kar bi lahko bile. Zakaj pa niso ostale tam, kamor sodijo?

HELMER 1: Prišel sem, da bi te ubil.

NORA 2: Prišla sem, da bi te ubila.

NORA 1: *(se živčno zasmije)* S tisto pokalico?

HELMER 2: Veš kaj, hvaležen ti bom. *(Išče po žepih.)* Imel sem pištolo, pa je ni več.

HELMER 1: Zdaj pa vidim, da me je nekdo prehitel. Žal mi je, kamerad. Moški ubijemo hitro, ženske ubijajo počasi in v svojo zabavo.

NORA 2: Kako veš, da nisem vložila pravega naboja?

(Vzame pištolo iz torbice in jo uperi v Nora 1.)

HELMER 2: Vem, kdo si. O tebi je zmeraj govorila lepo. Mislim, da te je imela rada.

HELMER 1: Katera?

HELMER 2: Nora.

HELMER 1: Katera Nora? Moja ali tvoja?

HELMER 2: Moja. Tvoja. Najina. Je narobe, če rečem najina?

HELMER 1: Še zmeraj ne vem, katera.

HELMER 2: Ni pomembno. Prej ali slej mi bo zmanjkalo besed. Saj je vseeno. Dobil bom čajčka za malega zajčka in sanjal naprej. Od lanskega leta sem se postaral. A ni to grozno? Zdaj sem starejši za eno leto. Če se to

nadaljuje, mi bo nazadnje zmanjkalo časa. Huda reč. Čeprav ne vem, za kaj mi bo zmanjkalo časa. A ti veš?

HELMER 1: (*se dvigne*) Za to, da si pred smrtjo priporiš nazaj kanček dostojanstva. Tako kot meni.

NORA 2: Se nič ne bojiš?

NORA 1: Se. Preden sem pištolo dala tvojemu Torvaldu, da bi te z njo prestrašil, je moj Torvald vložil vanjo pravi naboj.

HELMER 2: Kdo si?

HELMER 1: Bolje, da ne veš.

HELMER 2: Zanima me. Tvoje besede zvenijo pompozno. Dostojanstvo. To je iz slovarja novih besed. Nekoč mi ga je prodal študent medicine.

HELMER 1: To sem bil jaz.

NORA 2: (*pogleda pištolo v svoji roki*) Potem to pomeni ...

NORA 1: Zakaj me želiš ubiti?

NORA 2: Ker ničesar več ne razumem.

NORA 1: Tudi jaz ne. Se pa trudim. To ni dovolj?

HELMER 2: Jezik je naše prekletstvo. Živimo v enem svetu. Imenuje se Babilon.

HELMER 1: Imaš trenutke lucidnosti, ki nakazujejo, da si mogoče manj zmeden, kot želiš ustvariti vtis.

HELMER 2: (*zaupno*) Me boš izdal, če ti povem? Ne boš me izdal. Žrtev žrtve ne izroči krvniku. Ali pa? Ne vem. Pripravljen sem tvegati. Manj sem zmeden, kot želim ustvariti vtis. To prinaša določene bonitete, brez katerih bi se težko navadil živeti.

HELMER 1: Kaj pa ponos?

HELMER 2: Ponos?

HELMER 1: Ponos.

HELMER 2: Dvozložna beseda, sestavljena iz predloga in samostalnika. Po nosu sva dobila. Nos je organ, skozi katerega dihamo. Iz njega nam teče kri. Nanj pademo. Z njim smrkamo. Pa tudi vohamo. Z nosom vohamo, da so ženske sladke rože, ki v sebi skrivajo strup. Kdo si upa živeti brez njih? Samo kdor je brez nosa in brez ponosa. Še kaj?

HELMER 1: Mislim, da bo to vse.

HELMER 2: Zelo uvidevno. Hvala.

(Znova leže na tla. Nora 2 položi pištolo nazaj v torbico. Vstane, poklekne pred Noro 1 in ji položi glavo v naročje. Nora 1 se skloni in jo objame.)

HELMER 1: Občutek imam, da je pri tej igri nekdo zmagal, ni mi pa jasno, kdo.

HELMER 2: Vloga zmagovalca je zame pretežka. Prezemi jo ti. Čeprav ni res, da ženske ljubijo zmagovalce. Ženske ljubijo sebe v različnih vlogah. Enkrat v takšni, drugič v drugačni.

NORA 2: *(dvigne glavo)* Škoda, da nisva imeli priložnosti postati prijateljici.

HELMER 1: Škoda, da nisva imela priložnosti postati prijatelja.

HELMER 2: Oh ... V slovarju zamujenih priložnosti kaplja v morje. Še to ne.

HELMER 1: Kako naprej, to je vprašanje.

HELMER 2: Ne pozabi zapreti vrat, ko greš.

HELMER 1: Se je sploh kaj zgodilo? Smo se kam premaknili?

HELMER 2: Od kod ta obsedenost z zgodovino in geografijo? Verjemi ali ne, največja pustolovščina je mirovanje.

HELMER 1: Nekoč sem gledal dokumentarec o selitvi žirafe iz enega živalskega vrta v drugega ...

(Helmer stoji in zre v prazno. Nora 2 zre Nori 1 v obraz. Nora 1 jo poboža po glavi.)

(Luči počasi temnijo.)